

EMPERYALİZM VE TÜRKİYE SENDİKACILIĞINA ETKİLERİ

Yıldırım Koç
y.yildirimkoc@gmail.com
yildirimkoc@aydinlikgazete.com

Mart 2009

KAYNAK YAYINLARI No.537

Analiz Basım Yayın Tasarım Gıda Ticaret ve Sanayi Ltd. Şti.

Meşrutiyet Cad. Kardeşler Han No.6/3

34430 Galatasaray, İstanbul

www.kaynakyayinlari.com

0 212 252 21 56-99

İÇİNDEKİLER

Sunuş

Giriş

Ulusal Bağımsızlık Savaşı Dönemi

1950'li Yıllar

1962-1972 Dönemi

1972-1980 Dönemi

1980-1992 Dönemi

1992-2009 Dönemi

- **Emperyalist Güçlerin Sendikacılık Hareketini Etkileme Kanalları ve Araçları**
- **Emperyalist Güçlerin Sendikacılık Hareketinin Politikaları Üzerindeki Etkileri**

Sonuç

Özgeçmiş

SUNUŞ

Türkiye giderek daha da derinleşen bir ekonomik bunalımı yaşıyor. Türkiye tarihinin en kapsamlı ve güçlü yoksullaşma ve mülksüzleşme dalgası gündemde. Başta işçi sınıfımız olmak üzere, tüm emekçi sınıf ve tabakaların sorunları artıyor. Ayrıca, Türkiye’de özellikle imalat sanayi ve tarım, emperyalist güçlerin müdahaleleriyle çökertiliyor. Fabrikalarımız, limanlarımız, madenlerimiz, topraklarımız, v.b. yabancıların eline geçiyor.

Bu süreçte işçi sınıfımıza ve sendikalarımıza büyük görevler düşüyor.

Ancak sendikalarımızın bu büyük ve önemli görevlerin yeterince farkında olduklarını ve ona uygun hareket ettiklerini söylemek olanaklı değildir.

Sendikalarımızın bir bölümü, günlük dertlere ve sıkıntılara çözüm bulma çabası içinde boğulmuştur ve dertlerin kaynağını kavramakta büyük zorluk çekmektedir.

Bir bölüm sendikamız ise özellikle Avrupa Birliği ile girdiği ilişkilerden etkilenerek, ülkemizin, halkımızın ve işçi sınıfımızın sorunlarının gerçek nedenlerini kavramaktan uzaktır.

Sendikalarımızın bir bölümünün emperyalist güçlerle ilişkisi yeni değildir. Ancak bugünkü ilişkinin işçi sınıfımızın, halkımızın ve ülkemizin geleceği açısından önemi ve etkisi, geçmiştekilerle karşılaştırılamayacak kadar büyüktür.

Bu kitabın amacı, sendikalarımızı, emperyalizmin hedef ve oyunları konusunda uyarmak, sendikalarımıza sorumluluklarını, geçmiş deneyimlerden hareketle, hatırlatmaktır.

GİRİŞ

1960'lı ve 1970'li yıllarda yabancı devletlerden para almak büyük bir ayıptı. Bir kişiye yöneltilebilecek en büyük suçlama, "o adam Ruslardan ruble alır" veya "o kadın Amerikalılardan dolar alır" idi. Herhangi bir başka ülkenin hükümetinden veya devletinden doğrudan veya dolaylı olarak para almak, bir insanın alınına sürülebilecek en kara lekeydi.

Ne yazık ki, bugün artık böyle değil.

Birileri yabancı devletlerden doğrudan veya bazı kişi ve kuruluşlar aracılığıyla para alıyor ve bunları utanmadan, yüzü kızarmadan, çevresindekiler tarafından eleştirilmeden gönül rahatlığıyla harcayabiliyor. Sonra da, daha fazla para alabilmek için ne yapması gerektiğini, kime yaltaklanması, kime istihbarat raporu hazırlaması, kime hizmet etmesi gerektiğini düşünüyor.

Parayı verenler emperyalist güçler, öncelikli olarak da Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa Birliği. Japonya da bir emperyalist güç, ancak henüz bizim bölgemizle çok fazla ilgilenilebilecek konumda olmadığından, ülkemizde fazla para dağıtmıyor.

Bu emperyalist güçlerden para alanların önemli bir bölümü, yaptıkları işin ne olduğunu gayet iyi biliyorlar. Bu nedenle de, eleştirildiklerinde verecekleri cevabı önceden hazırlıyorlar.

"Amerika'dan nasıl para alırsın; utanmıyor musun!" dediğinizde size verecekleri birkaç hazır cevapları var.

"Bu bir demokrasi projesi, bunun zararı değil, ülkemizin demokratikleşme sürecine katkısı var," diyebilirler.

"Koca Amerika benim yazdığım bir yazıyla mı kurtulacak; sen hala 50 yıl öncesinde yaşıyorsun, dinozorluğu bırakmadın," diyebilirler.

"Benim yaptığım bilimsel çalışma; bundan isteyen yararlanabilir," diyebilirler.

ABD'nin ülkemizdeki itibarı Soğuk Savaş'ın sona ermesinden, ABD'nin Irak'a saldırmasından ve uyguladığı vahşetin ardından büyük darbe yedi. Bu nedenle ABD'den para alanlar genellikle kendilerini gizleme eğilimindedir. Buna karşılık Avrupa Birliği'nden para alanlar daha bir rahattır.

Avrupa Birliği konusunda öğrenilmesi gereken en önemli nokta, Avrupa Birliği'nin bir uluslararası örgüt olmadığıdır. Avrupa Birliği, emperyalist Almanya, Fransa, İngiltere, İtalya, Hollanda, İsveç, Belçika ve diğer bazı ülkelerin çekirdeğini oluşturduğu yeni bir ulusüstü devlet girişimidir.

Fransa'nın emperyalist olması gibi, Avrupa Birliği de emperyalisttir. Bir keresinde bir konfederasyonun genel başkanıyla konuşuyordum; "Fransa emperyalisttir; ama Avrupa Birliği emperyalist değildir" gibi bir cevher yumurtlamıştı. Ona bu cevheri yumurtlatan, herhalde emperyalist Avrupa Birliği'nden aldığı Euro'lardı, kendisine sağlanan Avrupa gezileri imkanıydı.

AB emperyalistlerinden para alan kişi ve kuruluşların sayısı genellikle sanıldığından çok daha fazladır.

Avrupa Birliği emperyalistlerinden para alanlar, ABD'ye hizmet edenlere göre daha avantajlıdır.

Avrupa emperyalistlerinin geçmişte sömürgelerde uyguladıkları vahşi katliamlar genellikle bilinmez. Alman emperyalistlerinin Nazi iktidarı altındaki vahşetleri de Hitler'in omuzlarına yıkılır; Almanya temize çıkarılır.

Avrupa'yı sömürgeciliğiyle ve vahşi politikalarıyla bilmeyenlere, Avrupa'nın nasıl demokrasinin, sendikal hakların ve insan haklarının beşiği ve savunucusu olduğu anlatılır. Sonra da, para karşılığında Avrupa emperyalistlerine hizmet edenler, kendilerini ülkemizdeki demokrasi, sendikal haklar ve insan hakları mücadelesinin önde gelen savaşçıları olarak sunarlar.

Ülkemizin bağımsızlığını ve böylece demokrasimizi yok etmeye çalışan bir güç, bir anda demokrasinin timsali haline sokulur. Böylece, para karşılığı onlara hizmet edenler de temize çıkarılır, hatta itibar kazanır.

Fransa'nın Vietnam'da ve Cezayir'de, İngiltere'nin başta Hindistan olmak üzere birçok Asya ülkesinde, Hollanda'nın Endonezya'da, Belçika'nın Kongo'da, İtalya'nın Habeşistan'da,

Almanya'nın kendi ülkesinde ve işgal ettiği ülkelerde yaptığı işkenceyi, katliamları, yağmayı ve sistemli sömürüyü hatırlayın.

Kapitalizm ve emperyalizm değişmediğine göre, bu ülkelerin bugün kullandığı "demokrasi, sendikal haklar ve insan hakları" kavramları, ırz düşmanı bir caninin küçük kızları aldatmakta kullandığı horoz şekeridir. Aldıkları para karşılığında emperyalizme, zulme, sömürüye karşı sessiz kalanlar ise bu insanlık suçuna ortak olmaktadır.

Halbuki para alanlara sorulacak basit bir soru vardır.

Batılı emperyalist, sinekten yağ çıkarır; bir kişiye yumurta veriyorsa, mutlaka ondan kaz alabileceğinin hesabını yapmıştır.

Kapitalizm Batılıyı o kadar bireyci yapmıştır ki, yaşı ilerleyip hala anasıyla babasıyla oturan çocuktan ev kirasına katkı istenir. Dostluk yoktur; ilişkiler çıkar hesaplarına dayalıdır.

Emperyalist bir devlet de attığı her adımı kısa ve uzun vadeli hesaplarına göre belirler.

Sorulacak soru şudur: Böyle bir devlet sana para veriyorsa, karşılığında senden ne alıyor?

Para alanlar, "onlar dünyada demokrasinin ve insan haklarının hakim kılınmasını istiyorlar," diyebilirler.

O zaman onlara ABD emperyalistlerinin Irak'a nasıl demokrasi götürdüğünü anlatın. Son altı yılda öldürülen Iraklı sayısının 1 milyonu aştığını hatırlatıp, bunun ne biçim bir demokrasi olduğunu sorun.

"Para veriyorlar; ama benim yaptıklarına hiç karışmıyorlar," yanıtı da bizleri saf zannedenlerin sarıldığı bir gerekçedir.

Verecekleri başka yanıtlar da aynı nitelikte olacaktır.

Tekrar tekrar şu soruyu soralım: Size verilen para karşılığında ne yapıyorsunuz?

Kendi ajanları eliyle toplayamayacakları bilgileri ve verileri mi topluyorsunuz?

Bilgi toplama ve rapor yapma işini, onların ajanlarının maliyetinden daha ucuza mı yapıyorsunuz?

Emperyalist güçlerin Türkiye'ye kabul ettirmek veya uygulatmak istedikleri politikaların propagandasını mı yapıyorsunuz?

Türkiye'de emperyalistlerin çıkarlarına uygun bir politika izliyor, onların işlerini mi kolaylaştırıyorsunuz?

Yoksa yalnızca susuyor, zulme ve sömürüye karşı sesinizi yükseltmiyor musunuz? Zulme karşı direnmeyen zulme ortak olur. Sömürüye ve baskıya karşı tepki göstermeyen, insanlık onurunu yitirir, kullaşır, köleleşir.

"Ben tek bir kişiyim; ne yapabilirim ki" de demeyin.

Efsaneye göre, binlerce yıl önce Kral Nemrut Urfa'da halkı zorlayarak büyük bir ateş yaktırmış ve herkesi bu ateşe odun taşımaya zorlamış. Herkes odun taşıyıp, Hazreti İbrahim'i yakacak ateşi güçlendiriyormuş. Bir karınca ise ağzıyla su taşıyormuş, ateşe karşı. Karıncaya gülmüşler; "gitsen varamazsın, varsan söndüremezsın; sen su taşısan ne olur, taşımasan ne olur," demişler. "Safımı ilan ediyorum, taraf olduğumu gösteriyorum," diye yanıtlamış onurlu karınca.

Bugün gücümüz, bu onurlu karıncanınkinden çok daha fazladır. 10-15 yıl önce insanlarımız umutlarını Avrupa Birliği'ne bağlamıştı. O yıllarda Avrupa Birliği'ne karşı çıkanlar, karıncalar gibiydik.

Ama şimdi halkımızın büyük bir çoğunluğu, Avrupa Birliği'ne teslimiyetin nasıl büyük sorunlar yarattığının farkındadır. Artık bugün AB'ye karşı tavır alabilmek, AB'nin karşısındaki safta yer alabilmek çok daha az maliyetli, çok daha kolaydır.

Ancak bugün, ne yazık ki, ülkemizde emperyalist Amerika'dan ve Avrupa Birliği'nden giderek artan miktarlarda para alarak, emperyalist güçlerin yararına, ülkemizin ve halkımızın aleyhine çalışma sürdüren kişi ve kuruluşların sayısı çoğalmaktadır.

Emperyalist güçlerin para dağıttığı kuruluşların ön sıralarında da sendikalar yer almaktadır.

Günümüzde sendikaların ve bir bütün olarak işçi sınıfının sorunlarının öncelikli sorumlusu emperyalizmdir.

Buna karşılık bazı sendikalar, karşılaştıkları sorunları çözecekleri iddiasıyla, bu sorunların yaratıcısı emperyalist güçlerin beslediği kuruluşlar haline gelmektedir.

Sendikaların emperyalist güçlerden para alması üç ana dönemde incelenebilir.

İstiklal Savaşı döneminde İstanbul'da işgalci güçlerden para alarak bağımsızlık mücadelesine karşı çıkan işçi örgütleri vardı.

Bu işbirlikçi sendikalar hainlik yaptı; ancak vatan hainliği yaparken, kendi üyelerine kısa vadede bazı parasal haklar da sağladı.

Emperyalizmin o dönemde Türkiye'den beklentileri yoğun bir emek sömürsü değildi; ülkenin sömürülmesiydi. Ayrıca, işçi sınıfı sayıca az ve güçsüz olduğundan, bazı sendikaların ihaneti, bağımsızlık mücadelesine büyük bir zarar vermedi.

İkinci dönem, Soğuk Savaş yıllarıdır, Türkiye sendikacılık hareketi açısından 1950-1992 dönemidir.

Bu dönemde emperyalist ABD, Türkiye'nin bağımsızlığını çiğnedi; ülkemizi saldırgan üslerle doldurdu; Türkiye'nin dış politikasını emperyalist çıkarlara büyük ölçüde uygun hale getirdi.

Ancak bu dönemde bağımsızlığımızı yok ederken, Türkiye'nin toprak bütünlüğünü de korur gibi bir görünüm verdi. Bu yıllarda ABD emperyalistlerinden para alan sendikaların politikaları, devletin çizgisine de büyük ölçüde uygundu; ancak ondan daha Amerikancıydı.

Bu dönemde emperyalistlerin dayattıkları ve uygulattıkları politikalar Türkiye'ye büyük zarar verirken, işçi sınıfının ekonomik çıkarlarına doğrudan fazla bir zarar vermedi; 1980 sonrasında ise demokratik haklarda önemli kayıplar yaşandı. Özelleştirme uygulamalarının olumsuz etkileri ise 1980'li yıllarda sınırlı kaldı. Diğer taraftan, işçi sınıfının yaşam standartları gelişti. 12 Eylül darbesi sonrasında azalan satınalma gücü bile 1989-1991 döneminde fazlasıyla geri alındı.

Bu yıllarda işçi sınıfının önemli ekonomik sorunlarının öncelikli sorumlusu emperyalizm değildi.

Bu dönemde emperyalist güçlerden para alan sendikalar, Türkiye'nin bağımsızlığına zarar verdiler; emperyalizmin dünyadaki gücünün korunmasına ve geliştirilmesine dolaylı olarak katkıda bulundular.

1992 yılından itibaren ise tüm bu ilişkilerde tümüyle farklı bir durum söz konusudur.

Emperyalist ABD ve Avrupa Birliği, 1992 yılından beri, hem bağımsızlığımıza, hem de vatanımızın, ulusumuzun ve işçi sınıfının bütünlüğüne yönelik sürekli ve ısrarlı bir saldırı içindedir.

Vatanımıza ve ulusumuza saldıran ABD ve AB, aynı zamanda işçi sınıfına da saldırmaktadır. İşçisiyle, memuruyla, sözleşmeli personeliyle, işsiziyle, emeklisiyle bir bütün oluşturan işçi sınıfımızın bugün karşı karşıya bulunduğu en önemli sorunların sorumlusu emperyalizmdir.

Emperyalizm, Türkiye gibi azgelişmiş ülkeleri artık yalnızca pazar ve hammadde kaynağı olarak değil, çok daha önemli olarak ucuz işgücü kaynağı biçiminde sömürme çabası içindedir.

Türkiye Cumhuriyeti'nin devlet politikası ise, İkinci Dünya Savaşı sonrasında ilk kez, ABD'nin ve Avrupa Birliği'nin politikalarıyla çelişmekte ve hatta çatışmaktadır. AKP iktidarının politikaları ise devlet politikalarından farklıdır.

Günümüzde ABD'den ve AB'den para alarak emperyalistlere yandaşlık etmek hem vatana, hem de temsil edilen işçiye-memura büyük zarar vermektedir.

İşin kötü yanı, günümüzde işçi sınıfının boyutları ve sendikaların gücü, emperyalizmin saldırısının sonuçlarının belirlenmesinde etkili olabilecek kadar büyüktür. İşçi sınıfımız bugün halkımızın yaklaşık yüzde 70'ini oluşturmaktadır.

İşçi sınıfımız emperyalist saldırıya karşı direnirse, bu saldırıyı püskürtebilir. İşçi sınıfımız emperyalist saldırıya teslim olursa, bu saldırı başarılı olabilir.

İşçi sınıfı günümüzde sonucu belirleyecek olan güçtür. İşçi sınıfı, kendi sorunlarını çözebilmek için emperyalizme karşı tavır almak zorundadır. Emperyalizme karşı tavır alan herkes de, en önemli potansiyel müttefik olan işçi sınıfının sorunlarıyla ilgilenmelidir.

1992 yılından itibaren, işçi sınıfına ihanet, vatana ihanettir; vatana ihanet, işçi sınıfına ihanettir.

Bu nedenle, emperyalist ABD'den ve Avrupa Birliği'nden para alanlar, bugün nasıl bir suçlamayla karşı karşıya olduklarını bilmelidir.

Bu kitabın amacı, emperyalistlerden para alarak veya onlardan çeşitli biçimlerde çıkar sağlayarak, emperyalistlere bir biçimde hizmet edenlerin uyarılmasına katkıda bulunmaktır.

Emperyalistlerden çıkar sağlamanın bir yolu, doğrudan veya dolaylı olarak para almaktır. Ancak sağlanan çıkar yalnızca bununla sınırlı değildir. Çeşitli hediyeler, yurtdışı gezileri, kişinin çocuklarına yurtdışında burs olanağı, işyerinde yükselmesine yardım, medyayla ilişkilerinin geliştirilmesi, makalelerinin ve kitaplarının basılması, çeşitli toplantılara dinleyici veya konuşmacı olarak davet edilmesi gibi destekler de epey yaygındır.

Emperyalistlere aktif bir biçimde veya susarak hizmet edenlere sağlanan bu çıkarlar, çeşitli kanallardan sağlanabilir.

Bazı durumlarda emperyalist ülkenin hükümetinin bir kurumu doğrudan devrededir. 1960'lı yıllarda ABD'nin politikalarına destek vermesi karşılığında TÜRK-İŞ'e para aktarılmasını ve ABD'ye gezi düzenlenmesini, AID (Uluslararası Kalkınma Kurumu) isimli devlet kurumu gerçekleştirmişti. Günümüzde Avrupa Komisyonu projeleri de bu niteliktedir.

Bazı durumlarda uluslararası kuruluşlar devreye sokulur. Bir dönem sendikacıları gezmeye götüren bir kuruluş NATO idi. Devletlerin üye olduğu Uluslararası Çalışma Örgütü de bu amaçla kullanılabilir.

Bazı ülkeler, kendi sendikal merkezlerini yemleyerek, onların da az gelişmiş ülke sendikalarını yemlemesini sağlarlar. ABD, Hollanda, İsveç gibi ülkeler bu yolu etkili bir biçimde kullanmaktadır.

Bazı ülkeler ise uluslararası sendikal merkezleri (Avrupa Sendikalar Konfederasyonu, Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu, Küresel Sendika Federasyonları, Avrupa İşkolu Federasyonları) kullanmaktadır.

Özellikle ABD'nin kullandığı bir araç ise çeşitli vakıflardır. Bunlar arasında Ford Vakfı ve Soros'un Açık Toplum Enstitüsü özellikle önemlidir. Almanya ise Friedrich Ebert Vakfı, Konrad Adeneuer Vakfı, Rosa Lüksemburg Vakfı gibi, tüm harcamaları Alman devleti tarafından finanse edilen kuruluşları kullanmaktadır.

Bu kitapta emperyalist güçlerin tüm bu kanallar aracılığıyla ve çeşitli araçları kullanarak Türkiye sendikacılık hareketini etkileme girişimleri sergilenecektir.

Amaç, Türkiye işçi sınıfı ve sendikacılık hareketinin anti-emperyalist mücadeleye daha etkin bir biçimde katılmasını sağlamaya katkıda bulunmaktır.

ULUSAL BAĞIMSIZLIK SAVAŞI DÖNEMİ

Ulusal Kurtuluş Savaşımız, Birinci Dünya Savaşı'nın galibi emperyalist ülkelere ve onların Anadolu'daki taşeronu rolündeki Yunanistan'a karşı verildi. İşçilerin en yoğun olduğu İstanbul ise İngiliz, Fransız ve İtalyan emperyalistlerinin işgali altındaydı. Bu dönemde İstanbul'da sendikalar vardı. Ayrıca, bazı siyasal partiler ve dernekler de işçiler üzerinde sendikalar gibi etkiliydi.

Bu dönemde emperyalist güçlerin birinci ve öncelikli hedefi, 10 Ağustos 1920 tarihinde imzalanan Sevr Antlaşmasını uygulamaktı. Sevr Antlaşması, Osmanlı Devleti'nin büyük bölümünün emperyalist güçlerin doğrudan denetimi altına sokulmasını öngörüyordu. Toprakların bir bölümünde ise Ermenistan ve Kürdistan kurulacaktı.

Bu koşullarda emperyalistler açısından en önemli nokta, Sevr Antlaşması'na karşı çıkan kişi ve örgütlerin tasfiye edilmesiydi. Sevr Antlaşması'na karşı çıkmayan ve özellikle de Anadolu'daki Kurtuluş Savaşı'na destek vermeyen ve hatta ona karşı çıkan sendikalar, emperyalist güçlerin hoşgörüsünden ve hatta desteğinden yararlandı. Özellikle İngilizler bazı kişileri çok ucuza satın alabildi.

Osmanlı devleti ve hükümeti, emperyalistlere teslim olmuştu. Satılan kişi ve sendikaların tavrı, bu teslimiyete de uygundu.

Türkiye işçi sınıfı ve sendikacılık hareketi tarihinin kara lekelerinden biri, 1919-1922 döneminde İstanbul'daki bazı kişilerin ve sendikaların emperyalist güçlerle olan yakın ilişkileri ve hatta onlardan aldığı destektir. Bu utanç verici ilişkinin bir örneği Tramvay Şirketi işçilerinin grevinde yaşandı.

İstanbul'da Fransızlara ait Tramvay Şirketi işçileri Vatman İttihadı isimli bir örgüt kurdular. Bu örgütün temsilcileri, İngilizlerle yakın ilişki içinde olduğu söylenen İştirakçi Hilmi (Hüseyin Hilmi) ile bağlantıya girdiler ve birlikte İngiliz İşgal Kuvvetleri Komutanı General Harington'a gittiler. General Harington işçilerin haklı olduğunu söyledi ve işçilere 100 kuruş yevmiye verilmesini istedi. Tramvay Şirketi bu talebi yerine getirmede ve işçiler 10 Mayıs 1336 (1920) tarihinde greve çıktılar.

İştirakçi Hilmi, bu grevin başarıyla sonuçlanması için, İngiliz İşgal Kuvvetleri Komutanı General Harington'dan önemli miktarda bir para yardımı da aldı.

İşgal altındaki İstanbul'daki bazı sendikalar Anadolu'da sürdürülmekte olan kurtuluş ve bağımsızlık savaşına karşı çıktılar ve ufak hesaplarla işgalcilerle işbirliği yaptılar. Bunun karşılığında sendikal faaliyetler konusunda hoşgörü gördüler ve para yardımı aldılar.

Ancak daha sonra bu ilişkilerde aracılık eden İştirakçi Hilmi bir sokakta kurşunlanarak öldürüldü. İşbirlikçi sendikalar ise daha sonraki yıllarda kapandı.

Ufak çıkarlar karşılığında vatana ihanet eden kişiler ve örgütler bunun bedelini ödedi.

Bu dönem işçi sınıfının ve sendikacılık hareketinin zayıflığı, bu hareket içindeki bazı unsurların ihanetinin kurtuluş mücadelesinin sonucunda etkili olmasını önledi.

1950'Lİ YILLAR

1950'li yıllar, 1946-1991 döneminde Sovyetler Birliği'nin önderliğindeki sosyalist blok ile ABD'nin önderliğindeki emperyalist blok arasındaki Soğuk Savaş'ın en sert dönemiydi. Emperyalist blok içinde ABD'nin tartışılmaz bir hakimiyeti vardı. ABD, Soğuk Savaş'ı sürdürerek, bu hakimiyeti daha da pekiştirmeye çalışıyordu.

Diğer taraftan, sömürge ve yarı sömürgelerde anti-emperyalist bağımsızlık mücadeleleri önem kazanıyordu. Özellikle 1954 yılından itibaren Sovyetler Birliği'nin dünyanın belirli bölgelerindeki bağımsızlık savaşlarına ilgisi ve desteği arttı.

ABD emperyalistleri, bir taraftan İngiltere, Fransa, Hollanda, Belçika gibi emperyalist ülkelerin denetimlerindeki sömürgelerin bağımsızlıklarını kazanmasını ve kendi hegemonyası altına girmesini istiyordu. Diğer taraftan da bağımsızlık mücadelelerinde Sovyetler Birliği'nin etkisini önlemeye çalışıyordu.

Bu dönem, kapitalizmin Altın Çağı olarak nitelenen sürekli ekonomik büyüme yıllarıydı. ABD ekonomisi 1953 ve 1958 yıllarındaki ufak durgunluklar dışında bir sorun yaşamadı. ABD hegemonyası ve Altın Çağ'ın sağladığı olanaklar, ABD emperyalizminin Türkiye gibi ülkelerde sendikacılık hareketlerini desteklemesine imkan sağlıyordu. Ayrıca, Sovyetler Birliği'nin oluşturduğu tehdide karşı, kendi denetimi dışına çıkmayacak sendikal hareketlerin örgütlenmesi de önemliydi.

Bu dönemde geçerli olan uluslararası işbölümünde, emperyalist ülkeler için Türkiye'nin önemi, hammadde kaynağı ve pazar olmasıydı. Türkiye'nin ucuz işgücü sağlaması beklenmiyordu.

İkinci Dünya Savaşı'nın 1945 yılında bitmesinin ardından Soğuk Savaş'a geçiş yaklaşık 1-2 yıl aldı. 1941-1945 döneminde dünyada bir anti-faşist cephe oluşmuştu. Bu anti-faşist cephenin önder güçleri, Sovyetler Birliği, ABD, İngiltere ve Fransa'ydı. Ancak Sovyetler Birliği'nin artan gücünden, Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde komünist partilerinin iktidara gelmesinden ve Fransa ve İtalya gibi emperyalist ülkelerde komünist partilerinin sahip olduğu büyük prestijden ve hükümetlerde yer almasından çekinen sermayedarlar, Soğuk Savaş'ı başlatarak bu anti-faşist cepheyi parçaladılar. Ardından da Soğuk Savaş'ın hayatın tüm alanlarına yansıtıldığı bir dönem başladı.

Türkiye, Soğuk Savaş yıllarında, 1952 yılında üyesi olduğu NATO'nun güneydoğu kanadında en tehlikeli konumdaydı. Çeşitli nedenlere bağlı olarak ve bu dönemde Türkiye'nin Sovyetler Birliği ile ilişkilerinde yaşanan sorunlar nedeniyle, Türkiye Cumhuriyeti Devleti ve hükümetler yaşamın her alanında anti-komünizmi temel bir politika olarak benimsemişti.

1950'lerin ilk yarısında Sovyetler Birliği'nin Türkiye'ye yönelik politikası mesafeliydi. 1950'li yıllarda Sovyetler Birliği'nin Soğuk Savaş'ta Türkiye'nin tarafsızlaştırılması gibi bir beklentisi bile söz konusu değildi. Amaçları, ilişkilerdeki eski soğukluğun ve hatta düşmanlığın giderilmesine katkıda bulunacak bir diyalogdu.

Sovyetler Birliği, 1945 yılından sonra yaşanan olumsuzlukların giderilmesi ve diyalogun başlatılması amacıyla bazı girişimlerde bulundu. Sovyetler Birliği'nin bu amaçla 30 Mayıs 1953 tarihinde Türkiye'ye verdiği notada, Türkiye'den bir toprak taleplerinin olmadığı vurgulandı.

Ancak, Türk dış politikasında bu ilişkiler konusunda 1962 yılına kadar önemli bir değişiklik olmadı. Türkiye'de ABD ve NATO üslerinin açılmasına olanak sağlayan Başbakan Menderes'in, 1957-58 yıllarında ABD'den yeterli ekonomik yardım alamayınca, Sovyetler Birliği'ni ziyaret etme girişimi de 27 Mayıs nedeniyle gerçekleşemedi.

Türkiye işçi sınıfı ve sendikacılık hareketi bu yıllarda yeni yeni geliyordu. İşçi sınıfı içinde ve sendikacılık hareketinde yer alan az sayıdaki komünist de 1946 yılı sonunda tasfiye edildi. Bu nedenle, ABD emperyalizmi açısından, 1947 yılının başlarından itibaren Türkiye işçi sınıfı ve sendikacılık hareketinde bir komünist tehdidi söz konusu değildi.

ABD açısından önemli diğer bir nokta, ABD karşıtı eğilimlerin de tasfiyesiydi. Bu yıllarda ABD karşıtlığı ve ABD'nin politikalarının eleştirilmesi bile "komünistlik" suçlaması için

yeterliydi. ABD'nin uyguladığı politikalar ve Türkiye'deki iktidarların çizgisi nedeniyle, toplumda ABD yandaşlığı hakim kılınmıştı.

Bu nedenlere bağlı olarak, ABD emperyalistleri bu yıllarda Türkiye işçi sınıfı ve sendikacılık hareketine fazla önem vermediler. Zaten kendi kontrolleri altında olduğuna inandıkları yapılara fazla para bile vermeyi gereksiz gördüler. Yaptıkları tek iş, İş ve İşçi Bulma Kurumu aracılığıyla sendikacılar ve işçiler için bazı sendikal eğitim seminerlerinin düzenlenmesi oldu.

Bu nedenle, TÜRK-İŞ'in kuruluşu sırasında ABD'nin fazla bir çabası bile söz konusu olmadı.

Bu konuda yapılan bazı değerlendirmeler tam bir bilgisizlik örneğidir. Örneğin, Nokta Dergisi'nin 12 Ocak 1997 günü yayınlanan sayısında "TÜRK-İŞ siyasi parti kuracak mı?" başlıklı bir yazı yayımlandı.

Bu yazıda, Yeraltı Maden İş Sendikası Genel Başkanı ve DİSK Yönetim Kurulu üyesi Çetin Uygur şöyle diyordu: "Bizden önceki sendikacıların ve büyüklerimizin bize anlattığı kadarıyla: 1946'larda İsmet İnönü, sonradan tarihe TÜRK-İŞ'in kurucuları olarak geçecek olan insanları çağırdığında, hepsinin dizleri titreyerek, 'acaba bizi neden çağırdı?' korkusunu taşıyarak gittikleri Çankaya Köşkü'nde İnönü, 'Amerikan keferesi bir sendika istiyor. Adı da Türk-İş mi olacakmış neymiş,' deyip, 'gerekeni yapın' direktifini vererek yukardan aşağıya kurduktığı bir örgüttür Türk-İş."

Bu iddiaların gerçeğe en ufak bir ilişkisi yoktur. TÜRK-İŞ 31 Temmuz 1952 tarihinde kuruldu. İsmet İnönü ise 14 Mayıs 1950 seçimlerinden sonra iktidardan ve Çankaya Köşkü'nden ayrıldı. 1952 yılında Pembe Köşk'te oturuyordu. Ayrıca, TÜRK-İŞ'in adını koyan kişi de Amerikalılar değil, 1960'lı yıllarda TİP'in ve DİSK'in genel sekreterliğini yapan Kemal Sülker'di.

Bu yıllarda, Amerikalıların Türkiye'deki sendikalara para harcamasını gerektirecek önemde bir Amerikan karşıtlığı veya komünizm tehlikesi yoktu. Bu nedenle Amerikalılar 1950'li yıllarda bu amaçla Türkiye'de önemli bir para harcamadılar. Yalnızca bir devlet kuruluşu olan AID (Uluslararası Kalkınma Kurumu) aracılığıyla ve İş ve İşçi Bulma Kurumu ile işbirliği içinde sendikal eğitim seminerleri düzenlediler.

Sendikalar ise gerek bu yıllardaki devlet politikasının etkisiyle, gerek Amerikalılarla iyi geçinerek bazı çıkarlar sağlama hesabı içinde, ABD'nin Türkiye'nin bağımsızlığını zedeleyici dayatmalarına tepki göstermediler.

Demokrat Parti iktidarının ABD yanlısı çizgisi de sendikaların bu anlayış ve politikalarını haklı gösterdi.

DP hükümetleri yeterince Amerikancıydı. Muhalefetteki CHP'nin de Amerikan karşıtı bir tavrı yoktu; CHP'nin çizgisi de Amerikancıydı. Sendikalar da aynı çizgideydi.

Bu yıllarda sendikalar, hem hükümete, hem de Amerika'ya yaranmak için komünizmi lanetleme (tel'in) toplantıları ve mitingleri düzenlediler.

Soğuk Savaş'ta ABD emperyalizminin ekonomik alandaki silahı Marshall Yardımıydı. Türkiye, Marshall Yardımı ile ABD'den ekonomik yardım almaya başlayınca, sendikalar da komünizmi lanetleme toplantılarını başlattı. Örneğin, İstanbul Basın Teknisyenleri Sendikası 21 Aralık 1947 tarihinde İstanbul'da Eminönü Halkevi'nde bir komünizmi tel'in toplantısı düzenledi. Selüloz İşçileri Sendikası 27 Aralık 1947 günü İzmit'te komünizmi lanetleme mitingi yaptı. 1 Ocak 1948'de Ceyhan ve Adana'da yapılan komünizmi lanetleme mitinglerine işçiler de katıldı. 30 Mart 1948 tarihinde Adana dokuma işçileri bu amaçla bir miting düzenledi. 30 Mart 1948 günü Edirne'de tekstil işçileri bir miting yaptı. İstanbul Elektrik, Motorlu Taşıtlı İşçileri Sendikası 26 Ağustos 1950 tarihinde Taksim'de yaptığı bir mitingde komünizmi lanetledi. Bu mitingler daha sonraki yıllarda da sürdürüldü.

ABD'den Türkiye'deki sendikalara doğrudan veya dolaylı para aktarılmadan, hükümetin yönlendirmesiyle sendikalarca böylesine sosyalizm, komünizm ve Sovyetler Birliği karşıtı ve hatta Amerikan yanlısı toplantı ve mitingler düzenlenince, ABD'nin bu sendikalara para vermesine bile gerek kalmadı.

Türkiye sendikacılık hareketinin Amerikan sendikacılarıyla ilk doğrudan ilişkisi 1951 yılı Ocak ayında gerçekleşti.

Amerikan Emek Federasyonu'ndan (AFL) Boris Shiskin Türkiye'ye gelerek, bir konfederasyon kurulmasını ve bunun anti-komünist bir örgütlenme olan Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu'na (ICFTU) üye olmasını teşvik etti.

Daha sonraki aylarda Türk sendikalarını ziyaret eden Amerikalı (ve CIA Merkezi İstihbarat Örgütü görevlisi) Irving Brown da aynı telkinlerde bulundu. Bu arada iki sendikacı Amerika'ya götürüldü ve gezdirildi.

Türkiye sendikacılık hareketi, deneyimsizliğiyle ve hükümet etkisiyle zaten o denli anti-komünist ve anti-Sovyet çizgideydi ki, çantadaki keklığın fazla yemlenmesi bile gereksizdi.

Bu dönemde Türkiye'de sendikacılığın gelişme çizgisi üzerinde ABD'nin önemli bir etkisi olmadı. İşçi sınıfının önemli bir bölümü yarı-mülksüzleşmiş ücretlilerdi. Sendikal gelenek zayıftı. Amerikan sermayesinin Türkiye'de büyük yatırımları yoktu.

Amerikan emperyalizminin Türkiye'den beklentisi, Soğuk Savaş koşullarında Sovyetler Birliği'ne karşı ABD'nin çıkarlarına uygun davranmasıydı. Türkiye'nin hammadde kaynağı ve pazar olarak önemi bile bu temel amaca hizmet edecek biçimde düzenlendi.

Avrupa'nın emperyalist güçleri ise kendi başlarının çaresine bakmaya çalışıyordu ve Türkiye işçi sınıfı ve sendikacılık hareketini yönlendirmeyi amaçlayan bir girişimde bulunmadılar. TÜRK-İŞ'in 1950'li yıllarda Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu'na (ICFTU) üyeliğine Bakanlar Kurulu tarafından izin verilmemesi de, TÜRK-İŞ'in Avrupa ülkelerinin sendikal hareketleriyle ilişkilerini tümüyle kopardı.

1950'li yıllarda TÜRK-İŞ'in ve bir bütün olarak Türkiye işçi sınıfı ve sendikacılık hareketinin sendikal çizgisinin ve politikalarının belirlenmesinde ülke içi koşullar ve etmenler belirleyici oldu.

1950'li yıllarda Türkiye sendikacılık hareketinin izlediği Amerikancı çizgi, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin, hükümetin (Demokrat Parti) ve muhalefetin (Cumhuriyet Halk Partisi ve diğer partiler) de izlediği çizgiydi.

Bu çizgi, Türkiye'nin bağımsızlığına zarar verdi; ancak sendikaların üyesi olan işçilerin kısa vadeli ekonomik haklarına zarar vermedi.

1962 – 1972 DÖNEMİ

Türkiye işçi sınıfı ve sendikacılık hareketi tarihinde ABD emperyalizminin en büyük etkisinin yaşandığı dönem, bu yıllardı.

1962 yılından itibaren gerek Türkiye Cumhuriyeti'nin dış politikasında, gerek Türkiye sosyalist-komünist hareketi ile işçi ve sendikacılık hareketi arasındaki ilişkide önemli değişiklikler yaşandı. Bu değişiklikler, ABD emperyalizminin sendikalara yönelik faaliyetlerinin yoğunlaştırılmasına neden oldu.

Türkiye'nin ABD ile ilişkilerinde 1950'li yıllar teslimiyet dönemi idi. Bu dönemin sonlarında bazı sorunlar yaşandı ve DP iktidarı Sovyetler Birliği ile ilişkiler geliştirme çabasına girdi. Ancak 27 Mayıs İhtilali ile bu süreç durdu.

Sovyetler Birliği 1950'li yılların sonlarında ve 1960'lı yılların başlarında emperyalizme karşı mücadele politikasında bazı önemli değişikliklere gitti ve Türkiye ile ilişkilerini geliştirmeye çalıştı.

Türkiye'deki İncirlik üssünden kalkan bir Amerikan istihbarat uçağının 1960 yılı Mayıs ayında Sovyetler Birliği tarafından düşürülmesi ve pilotunun sağ olarak ele geçirilmesi, ABD'nin Türkiye'ye nasıl zarar verebileceğini somut olarak ortaya çıkardı.

1962 yılındaki Küba Krizi sırasında ABD'nin Türkiye'nin onayını almadan ve hatta Türkiye'ye bilgi bile vermeden Türkiye'deki nükleer başlıklı füzeleri geri çekmesi, Türkiye'nin dış politikasında ABD'ye güvensizliğe ve dış politika seçeneklerini artırma çabasına yol açtı.

1964 yılında Kıbrıs Krizi sırasında Başkan Johnson'un Başbakan İsmet İnönü'ye gönderdiği ünlü mektup da, Türkiye'nin ulusal çıkarlarının korunmasında ABD'ye güvenilemeyeceğini gösterdi ve Türkiye'nin Sovyetler Birliği ile yakınlaşma süreci başladı. Türkiye'nin Avrupa Ekonomik Topluluğu ile ilişkileri de bu dönemde gelişti.

Sovyetler Birliği 1960 yılından itibaren Türkiye'ye çeşitli öneriler götürmeye başladı. Örneğin, 1960 yılı Ekim ayında ekonomik yardım ve Kızıl Ordu'nun Türkiye sınırından "yüzlerce kilometre" geri çekilmesi önerildi. Kruşçev'in 28 Haziran 1960 tarihinde Cumhurbaşkanı Cemal Gürsel'e gönderdiği mektupta, Türkiye'nin NATO üyeliğinin Türkiye ile Sovyetler Birliği arasındaki ilişkilerin geliştirilmesine engel olmayacağı açıkça belirtildi. Bu düşünce daha sonraki yıllarda da tekrar tekrar gündeme getirildi.

1963 yılından itibaren Türkiye ile Sovyetler Birliği arasındaki ilişkiler hızla gelişti. Karşılıklı olarak çok üst düzeyde ziyaretler yapıldı. TBMM Başkanı Suat Hayri Ürgüplü başkanlığındaki parlamento heyeti 1963 yılında, Dışişleri Bakanı Feridun Cemal Erkin 1964 yılında Sovyetler Birliği'ni ziyaret etti. Sovyetler Birliği'nden Podgorni başkanlığında 10 kişilik bir parlamento heyeti ise 1965 yılı başlarında Türkiye'yi ziyaret etti. Podgorni, 5 Ocak 1965 tarihinde TBMM'de bir konuşma yaptı. Türkiye, bu gezi sürerken, başlangıçta desteklediği NATO'nun "çok taraflı askeri güç"üne katılmayacağını açıkladı. Nükleer donanımlı bir ABD gemisinin İstanbul'u ziyaretine izin vermedi. Bu ilişkiler sonrasında Sovyetler Birliği'nin Kıbrıs politikası Türkiye lehine değiştirildi.

Ekonomik alanda önemli işbirlikleri gerçekleştirildi.

Türkiye, 1967 yılından itibaren Sovyetler Birliği'nden ekonomik yardım aldı. 25 Mart 1967 tarihinde, Süleyman Demirel'in başbakanlığı döneminde imzalanan Ekonomik-Teknolojik İşbirliği Anlaşması ile Türkiye, 7 önemli sanayi kuruluşunun kurulması için Sovyetler Birliği'nden ekonomik ve teknik yardım sağladı. Bu işletmeler arasında Aliğa Petrol Rafinerisi, Seydişehir Alüminyum Tesisleri, Bandırma Sülfürik Asit Fabrikası, İskenderun Demir-Çelik Tesisleri ve Artvin Kereste Fabrikası da vardı. 1960'ların sonlarında Türkiye'de 1000 Sovyet ekonomik ve teknik danışmanı vardı. Türkiye, Sovyetler Birliği'nden en fazla ekonomik yardım alan az gelişmiş ülkeler arasında yer alıyordu.

1970'li yılların başlarına kadar Sovyetler Birliği'nin Türkiye'den gerçekçi beklentisi, Türkiye'nin NATO içinde kaldığı koşullarda, Türkiye ile ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi, Türkiye'yi emperyalizme bağımlı olmaktan çıkaracak büyük altyapı yatırımlarının Sovyetler Birliği yardımıyla gerçekleştirilmesi, Türkiye'nin, topraklarını Sovyetler Birliği karşıtı faaliyetlerde kullandırmamasıydı.

Sovyetler Birliği'nin bu tarihlerde Türkiye için öngördüğü konum, Türkiye'nin bağımsızlığını güçlendirecek, Türkiye'nin ABD ile ilişkilerini zayıflatacak nitelikteydi. Türkiye

İşçi Partisi'nin ve TİP'lilerin işçi sınıfı ve sendikacılık hareketi içinde savundukları çizgi de Türkiye'nin bağımsızlığını güçlendirmeyi ve Türkiye'nin emperyalist ABD ile ilişkilerini zayıflatmayı amaçlıyordu.

Türkiye'nin dış politikasındaki bu yeni arayışlar ve Sovyetler Birliği ile ilişkilerindeki gelişmeler, ABD'nin küresel düzeyde bazı ciddi sıkıntılar yaşadığı bir dönemde ABD açısından son derece önemliydi. ABD emperyalistleri, Türkiye'nin Sovyetler Birliği ile ekonomik ve kültürel ilişkilerinin gelişmesini engellemek amacıyla, toplumun tüm kesimlerini etkileyecek büyük bir kampanyaya başlattılar.

Bu yıllar, kapitalizmin sürekli bir ekonomik büyüme gerçekleştirdiği altın dönemdi. ABD'de yalnızca 1960 yılında küçük bir durgunluk yaşandı. 1970 yılında yaşanan ekonomik durgunluk sorunu da, doların altına çevrilebilirliğinin sona erdirilmesiyle önlendi. Bu durum, ABD'nin Sovyetler Birliği karşıtı cepheye kaynak aktarabilmesini olanaklı kılıyordu. Ayrıca, geleneksel uluslararası işbölümü geçerliliğini koruyordu. Diğer bir deyişle, Türkiye'den ekonomik alanda beklenen genişleyen bir pazar oluşturması ve doğal kaynaklarını emperyalist sömürüye açmasıydı. Türkiye'de ucuz işgücü sağlaması beklenmiyordu.

Türkiye sendikacılık hareketi ABD emperyalizminin Sovyetler Birliği karşıtı kampanyasından nasibine düşeni aldı ve Sovyetler Birliği karşıtı bir politikayı kararlı bir biçimde sürdürdü.

Bu dönemde ABD emperyalistlerini ürküten bir diğer gelişme de sosyalist-komünist hareketin işçi-memur örgütlenmeleri ile ilişkilerinin gelişmesi oldu.

Türkiye İşçi Partisi (TİP) 13 Şubat 1961 tarihinde İstanbul'daki bazı sendikacılar tarafından kuruldu. Ancak bu sendikacıların belirli bir programları bile yoktu. Başka partilerden ciddi bir teklif gelmeyince, milletvekili seçilmek amacıyla bir parti kurmuşlardı.

Bu sendikacılar TİP'i yönetemediler ve çeşitli seçenekleri değerlendirdikten sonra, TİP genel başkanlığını Mehmet Ali Aybar'a önerdiler. M.A.Aybar bu öneriyi kabul etti ve TİP'in genel başkanlığını üstlendi. Bundan sonra da TİP'in yönetimine Behice Boran, Sadun Aren, Nihat Sargın gibi ünlü aydınlarımız geldi. Ancak bu kişiler Türkiye Komünist Partisi (TKP) üyesiydi. Özellikle Mehmet Ali Aybar, TKP içinde büyük umut bağlanan önemli bir kişiydi.

TİP'in sendikalarla ilişkisinin bulunduğu koşullarda TİP'in başına komünistlerin geçmesi, ABD emperyalizmi açısından önemli bir tehlike olarak algılandı ve TÜRK-İŞ'in kontrol altında tutulması amacıyla kapsamlı bir kampanya başlatıldı.

Bu dönemin iki önemli gelişmesi daha ABD emperyalizminin Türkiye işçi sınıfı ve sendikacılık hareketine önem vermesine yol açtı.

Memurların sendikalar kurması konusunda 1961 Anayasası'nın sağladığı bir hak, 1965 yılında kabul edilen bir kanunla kullanılabilir hale geldi. Bu dönemde (1965-1971) 658 memur sendikası kuruldu. Bunlar federasyonlar ve konfederasyonlar da oluşturdu. Ancak bugün bile hatırlanan bir isim, TÖS'dür.

Türkiye Öğretmenler Sendikası (TÖS), 1965-1971 döneminde 70-80 bin dolayında üyesiyle Türkiye tarihinin en kapsamlı ve etkili ABD karşıtı kampanyalarını sürdürdü. Türkiye'nin dört bir tarafındaki TÖS üyeleri, Amerikan emperyalizmine, Amerikan ajanı barış gönüllülerine, ülkemizdeki Amerikan üslerine, Amerika'nın Türk kültürüne yönelik saldırılarına karşı sürdürdükleri etkili mücadeleyle çok önemli bir görev yerine getirdiler. Öğretmenlerin bu büyük mücadelesi, öğrenciler aracılığıyla yüzbinlerce eve de taşındı.

TÖS'ün kitleleştiği anti-emperyalist ve ABD karşıtı tavır, ABD emperyalizminin Türkiye sendikacılık hareketini etkilemek için daha fazla kaynak ayırmasına yol açtı.

ABD emperyalizminin işini zorlaştıran ikinci gelişme, 13 Şubat 1967 tarihinde Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun kurulması oldu.

1960'lı yıllarda ABD emperyalizminin tüm dünyada sendikacılık alanındaki politikası, sendikacılık hareketini bölmek ve sosyalist-komünist unsurları sendikal bütünlükten dışlayarak onları tecrit etmekte.

Bu dönemde Sovyetler Birliği'nin sendikal alandaki politikası ise, sendikal birlikti. Sovyetler Birliği, bu yolla sosyalist-komünist unsurların işçi hareketinin bütününe etkileyeceği umudu ve beklentisi içindeydi.

Diğer bazı etmenlere ve TÜRK-İŞ'in geleneksel sendikal çizgisinin günün gelişen sınıf mücadelesine cevap vermede yetersiz kalmasına bağlı olarak, 1967 yılında TÜRK-İŞ'ten

ayrılan bazı sendikalar, bağımsız bazı sendikalarla birlikte DİSK'i kurdu. DİSK, içindeki sosyalist-komünist unsurların etkisiyle, bilinçli bir anti-emperyalist çizgi izledi; ABD emperyalizminin dünyadaki saldırganlığına karşı çıktı, Türkiye'deki üslerin kapatılmasını istedi, Türkiye'nin bağımsızlığını savundu.

ABD emperyalistleri DİSK'in kamuoyunda artan etkinliği ve saygınlığı karşısında, TÜRK-İŞ'e verdikleri desteği daha da artırdılar.

Bu gelişmelere bağlı olarak, 1962 yılından 1972 yılına kadarki dönemde TÜRK-İŞ'in ve bağlı sendikaların yönetimlerinin çok büyük bölümü Amerika'ya gezmeye götürüldü.

Bu dönemde Avrupa'nın emperyalist ülkelerinin bazılarında ABD karşıtı bir hava gelişti. Özellikle Fransa'dan sonra Federal Almanya'da da böyle bir tavır değişikliği yaşandı. Ancak, Sovyetler Birliği'nin büyük askeri gücü, ABD emperyalizminin özellikle NATO aracılığıyla emperyalist bloğun önderliğini sürdürmesini sağladı.

Bu dönemde, Japonya, İngiltere, Fransa, Federal Almanya, İtalya, Belçika, Hollanda, İsveç gibi emperyalist ülkelerin doğrudan veya kendi sendikal örgütleri aracılığıyla Türkiye işçi sınıfı ve sendikacılık hareketine yönelik önemli bir girişimleri olmadı.

Bu yıllarda emperyalist bloğun etkisi açısından belirleyici güç, ABD emperyalizminin girişimleriydi.

Bu dönemde TÜRK-İŞ'in izlediği çizgi, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin ve hükümetlerinin politikasından daha Amerikancıydı.

Bu yıllarda Türkiye İşçi Partisi etkili bir ABD karşıtı politika izliyordu. Cumhuriyet Halk Partisi içinde de, özellikle 1965 yılından itibaren, daha bağımsızlıkçı bir çizgi önem kazanmaya başlamış ve ABD'nin politikaları eleştirilir olmuştu. ABD'nin 1965 yılından itibaren Vietnam'da sürdürdüğü acımasız saldırı da ülkemizde ABD karşıtlığının yaygınlaşmasına katkıda bulundu. ABD'nin TÜRK-İŞ'e yönelik politikası, TÜRK-İŞ'in bu konulardaki çizgisinin belirlenmesinde etkili oldu.

ABD emperyalistlerinin TÜRK-İŞ'i yönlendirme çabalarında kullandıkları en yaygın iki araç, TÜRK-İŞ'e para verilmesi ve TÜRK-İŞ bünyesindeki 600 dolayındaki sendikacının 1-3 aylık sürelerle ABD'ye gezmeye götürülmesiydi.

1960-1970 döneminde ABD'nin bir devlet örgütü olan AID'den TÜRK-İŞ'e ödenen para 13,4 milyon liraydı. Aynı dönemde TÜRK-İŞ'in aidat geliri 13,5 milyon lira düzeyindeydi.

Aidat gelirlerine eşit büyüklükte Amerikan parası alan bir örgütün bağımsızlığı düşünülebilir mi?

Emperyalistlerin parasına bu kadar bağımlı bir örgütün, emperyalizmin yağmasına, baskısına, sömürsüne ve zulmüne karşı tavır alması mümkün müdür?

Nitekim, bu dönemde TÜRK-İŞ'in izlediği politikalar, ABD'nin çıkarlarına uygundu. TÜRK-İŞ, bu yıllarda, dönem dönem bazı hükümetlerin takındığı Amerikan karşıtı tavrılarda bile sessiz kalmayı tercih etti.

1961-1971 döneminde TÜRK-İŞ'in ve bağlı sendikaların yöneticilerinden 600'ü Amerika'ya götürüldü ve gezdirildi. Amerika'ya götürülen her sendikacı Amerikan ajanı olmadı. Ancak götürülen her sendikacı Amerikan istihbarat örgütleri tarafından incelendi, izlendi ve bu kişilerin zaafı tespit edildi. 1-3 aylık sürelerde ajanların refakatinde gezdirilen sendikacıların kadına mı, paraya mı, kumara mı meyilli oldukları belirlendi.

İşin ilginç yanı, DİSK'i 1967 yılında kuran beş sendikanın üçünün genel başkanları (Rıza Kuas, İbrahim Güzelce, Mehmet Alpdündar) bu program çerçevesinde Amerika'ya gitti. Kemal Türkler de gitmek için girişimde bulundu; ancak gidilecek tarihte bir türlü anlaşma sağlanamadığı için gidemedi.

Bu geziler sırasında Amerikalılarla kurulan sıcak ilişkiler, TÜRK-İŞ'in (dönemin hükümet politikalarıyla da uyum içinde olan) sosyalizm karşıtlığını pekiştirdi. Örneğin, TÜRK-İŞ'in 31 Aralık 1962 günü Ankara'da düzenlediği Komünizmi Telin Mitinginde bu ilişkilerin rolü oldu.

Ayrıca, TÜRK-İŞ'in 1966 kongresinde solcuların yönetime alınmaması ve TÜRK-İŞ'ten dışlanması da Amerika'nın o dönemdeki politikalarına uygundu. 1960'lı yıllarda Sovyetler Birliği sendikal birliği savunurken, ABD, sendikalardaki ABD karşıtlarının ve komünistlerin dışlanmasını istiyordu.

Bu yıllarda TÜRK-İŞ'in ABD emperyalistleri ile kurduğu sıcak ilişkilerin diğer bir sonucu ise, Türkiye'de ABD adına istihbarat çalışması yürüten barış gönüllüleri, Türkiye'deki ABD üs

ve tesisleri, 6. Filo'nun Türkiye ziyaretleri, ABD'nin milli eğitim politikaları üzerindeki etkisi, Amerikan emperyalizminin en azgın biçimde sürdürdüğü Vietnam Savaşı konularında TÜRK-İŞ'in suskunluğu oldu. Ayrıca, TİP'e ve sosyalist solun tüm örgütlenme ve eylemlerine karşı olumsuz ve bazen düşmanca bir tavır takınıldı.

Genellikle zannedildiğinin aksine, bu dönemde ABD emperyalistlerinin Türkiye'de sendikacılık anlayışı ve uygulamaları üzerinde önemli bir etkisi olmadı. Amerikalıların zaten böyle bir dertleri de yoktu. Onlar için önemli olan, Türkiye'nin NATO'nun güneydoğu kanadında Sovyetler Birliği'ne karşı ABD yandaşı bir çizgide durmasıydı. Türkiye işçi sınıfı ve sendikacılık hareketinin işçi-işveren ilişkileri konusundaki tavrı onlar açısından önemli değildi.

1962-1972 döneminde emperyalizmin Türkiye sendikacılık hareketi üzerindeki etkileri ağırlıklı olarak politik düzlemde kaldı. Amerikan devletiyle doğrudan ilişki içindeki TÜRK-İŞ, Amerikan karşıtlarıyla ve sosyalistlerle mücadele etme karşılığında önemli miktarda para yardımı aldı ve yaklaşık 600 sendika yöneticisini ABD'ye gezmeye gönderdi.

Bu ilişkinin Türkiye'deki işçi-işveren ilişkileri üzerinde kısa vadede olumsuz bir etkisi olmadı. Belki, tam tersine, Amerikan yanlısı sendikalar işverenlerce desteklendi. Ülkenin içinde bulunduğu ekonomik koşullar da uygun olduğundan, işçilerin yaşama ve çalışma koşullarında önemli iyileşmeler de sağlandı. Ancak bu tavır TÜRK-İŞ'in tarihine ABD emperyalizmine teslimiyet gibi bir leke bıraktı.

1972 – 1980 DÖNEMİ

Bu yıllarda kapitalist dünya bir ekonomik durgunluk ve buhranlar dönemine girdi. Emperyalist bloğun önderi ABD, 1973 Kasım'ından 1975 Mart'ına kadar bir ekonomik durgunluk yaşadı. 1980 yılında da bir durgunluk görüldü. Ayrıca, ulusötesi şirketlerin artan gücü ile iletişim ve taşımacılık sektörlerinde yaşanan büyük teknolojik atılımlar da uluslararası işbölümünde yeni eğilimleri gündeme getirdi.

Türkiye gibi ülkeler, ucuz işgücü kaynağı olarak da önem kazanmaya başladı. Tekelci sermaye, çeşitli malları Türkiye gibi ülkelerde üretmeye veya ürettirmeye başladı. Bu süreçte, Türkiye'de işgücünün ucuzlatılması önem kazandı. Ancak bu etmen, etkisini ancak 1980'li yıllarda hissettirdi.

1970'li yıllar dünyada Soğuk Savaş'ın etkisinin belirli bir süre için gerilediği, uluslararası ilişkilerde yumuşamanın hakim olduğu dönemdi. Ancak yumuşama yıllarında da Soğuk Savaş'ın taraflarının Türkiye'deki mücadelesi yoğunlaştı.

Özellikle Türkiye'nin ABD emperyalizminin dayatmalarına rağmen haşhaş ekimini serbest bırakması ve Kıbrıs'taki katliamı önlemek için Kıbrıs'a asker çıkartması, ABD'nin Vietnam yenilgisini yaşadığı bir dönemde, ABD emperyalizmine önemli darbelerdi.

Hele ABD'nin Türkiye'ye uyguladığı askeri ambargonun ardından Türkiye'nin Kıbrıs Türk Federe Devleti'ni kurması ve Türkiye'deki ABD üs ve tesislerini kapatması, ABD açısından Türkiye'nin önemini daha da artırdı.

Bu yıllarda Türkiye'nin Sovyetler Birliği ile ilişkileri hızla gelişti. Türkiye'de sosyalist-komünist hareket de ilk kez kitle tabanı kazandı ve ülkenin belirli bölgelerinde belirleyici bir güce kavuştu.

1979 yılı Şubat ayında İran'da Humeyni'nin yönetime gelmesinin ve ABD üslerinin kapatılmasının ardından, Sovyetler Birliği'ne yönelik istihbarat çalışmaları açısından Türkiye'nin ABD için önemi daha da arttı. ABD emperyalizminin, gücü bu yıllarda önemli ölçüde artmış olan Türkiye işçi sınıfı ve sendikacılık hareketine yönelik çabaları bu çerçevede önem kazandı.

Emperyalist bloğun diğer ülkeleri (Japonya, İngiltere, Fransa, Federal Almanya, İtalya, Belçika, Hollanda, İsveç ve diğerleri) ise Türkiye işçi sınıfı ve sendikacılık hareketine yönelik doğrudan veya kendi sendikal merkezleri aracılığıyla dolaylı önemli bir girişimde bulunmadılar.

1972 yılı hem dünyada, hem Türkiye'de çeşitli açılardan önemli gelişmelere sahne oldu.

1972 yılında Çin Halk Cumhuriyeti – ABD ilişkilerinde bir dönüm noktası yaşandı. ABD Başkanı R.Nixon, Şubat ayında Çin'i ziyaret etti.

26 Mayıs 1972 tarihinde Sovyetler Birliği ile ABD arasında SALT 1 antlaşması imzalandı ve stratejik nükleer başlıklı füzelere sınırlama getirildi. Bu anlaşma, uluslararası ilişkilerde yumuşamanın başlangıcı kabul edilebilir. Ayrıca çeşitli kültürel ve ekonomik anlaşmalar da imzalandı. Aynı yıl ABD'de Watergate skandalı patlak verdi.

27 Ocak 1973 tarihinde ise Vietnam Demokratik Halk Cumhuriyeti ile ABD arasında imzalanan bir antlaşma ile, ABD'nin Vietnam'a saldırısı sona erdirildi. Kapitalist dünyanın önderi, Vietnam karşısında yenilgiyi kabullendi.

1972 yılında Fransa'da komünistler, sosyalistler ve sol radikaller, ortak bir program çerçevesinde işbirliği yapma kararı aldı.

Bunlara karşılık, Mısır'da Enver Sedat yönetimi, ülkede bulunan 20 binden fazla Sovyet danışmanını Sovyetler Birliği'ne geri gönderdi.

Türkiye'de ise CHP içinde önemli bir gelişme oldu. Bu yıllarda radikal bir çizgi izleyen Bülent Ecevit, 1972 yılında yapılan olağanüstü kurultayda ve ardından olağan kongrede Cumhuriyet Halk Partisi genel başkanlığına seçildi.

1970'li yıllarda Türkiye'nin ABD ile ilişkilerinde önemli sorunlar yaşandı.

1974 yılında Ecevit Hükümeti'nin haşhaş ekimi yasağını kaldırması ve Türk Silahlı Kuvvetleri'nin Kıbrıs'a müdahalesi, ABD tarafından ambargo ile cezalandırıldı.

Ancak Türkiye bu adıma, 1975 yılında Kıbrıs'ın kuzeyinde bağımsız bir devlet ilan ederek ve Türkiye'deki ABD üs ve tesislerini kapatarak cevap verince, ABD, Türkiye'de iç savaş kışkırtıcılığını hızla gündeme soktu.

1978 ve 1979 yıllarında İran ve Afganistan'da gündeme gelen ABD karşıtı önemli gelişmeler, ABD açısından Türkiye'nin stratejik rolünü daha da artırdı. ABD'nin, ülkemizdeki müttefiki yasal ve yasadışı bazı kurum ve kuruluşların ve bazı ajanların girişim ve provokasyonlarıyla, Türkiye'de sağ - sol saflaşması, kanlı bir kavgaya dönüştürüldü. (Bu süreç ve Türkiye'de yaratılan iç savaş havası, Sovyetler Birliği'nin de işine gelmiş olabilir.)

1970'li yıllarda Türkiye'nin Sovyetler Birliği ile ilişkileri ise gelişti.

Türkiye ile Sovyetler Birliği arasındaki önemli metinlerden biri, 11-17 Nisan 1972 günleri Yüce Sovyet Presidyum Başkanı Podgorni'nin Türkiye'ye yaptığı ziyaret sırasında imzalandı. İyi Komşuluk İlkeleri Bildirgesi'nin 4., 5. ve 6. maddeleri, Türkiye Komünist Partisi'nin konumunu belirlemesi açısından da önemliydi. Bu maddeler, "Türkiye'nin topraklarındaki üslerin saldırgan amaçlarla kullanılmasına izin verilmemesi karşılığında, SSCB'nin de Türkiye'deki komünist akımları desteklememeyi kabul ettiğini" göstermekteydi.

1975 yılında Helsinki Nihai Belgesi'nde somutlaşan yumuşama süreci de, Türkiye'de anti-komünizmin gerileyeceği ve Türkiye Komünist Partisi'nin Türkiye'de legal çalışmaya geçebileceği umudunu yarattı.

Sovyetler Birliği'nin 1970'li yıllardaki umudu ve niyeti, yükselen bir işçi hareketi ve TKP-CHP ittifakı temelinde uluslararası alanda bağımsız bir politika izleyen, NATO'dan ayrılmış, Sovyetler Birliği ile saldırmazlık anlaşması imzalamış, Türk Ceza Kanunu'nun 141. ve 142. maddelerinin kaldırılmasıyla TKP'nin legal çalışma olanaklarına kavuşacağı bir Türkiye idi.

Sovyetler Birliği, bu yeni politika doğrultusunda 1970'li yılların başlarında TKP'nin üst yönetimini değiştirdi ve TKP'lilerin Türkiye'de faaliyete geçmesi konusunda talimat verdi. 1974 yılından itibaren de TKP'nin DİSK içinde doğrudan etkili olacağı bir süreci başlattı.

Önce DİSK'in amiral gemisi Maden-İş'in yönetimi TKP'lilerin eline geçti. Ardından, DİSK'in Mayıs 1975'te yapılan 5. Genel Kurulu'nda DİSK'te TKP'lilerin doğrudan etkisi oluşturuldu. Genel kurul sonucunda oluşan kadro, bir bölümü yurtdışından getirilen uzmanlarla daha da pekiştirildi.

DİSK'in yönetimindeki bu değişiklik sonrasında, TKP'nin (ve Sovyetler Birliği'nin) politikası DİSK aracılığıyla uygulamaya sokuldu.

DİSK, önemli bir bölümü Türkiye'nin çıkarları doğrultusunda olan, ancak Sovyetler Birliği'nin politikasıyla da birebir örtüşen ve DİSK yönetimindeki TKP'liler aracılığıyla anti-demokratik bir biçimde DİSK'e dayatılan politikaları izlemeye başladı. Örneğin, Sovyetler Birliği'nin az gelişmiş ülkeler için önerdiği "kapitalist olmayan yol" ve "ulusal demokratik cephe" politikaları, DİSK tarafından açıkça savunuldu.

Hele "ulusal demokratik cephe" kavramı ve önerisinin ilk kez DİSK tarafından dile getirilişinin, DİSK Genel Başkanı Kemal Türkler'in Moskova ziyaretinden sonra Türkiye'ye gelişinde gerçekleşmesi de bir ilginçlikti.

9 Haziran 1975 tarihinde Moskova'da İkinci Ekonomik ve Teknik İşbirliği Anlaşması imzalandı. Bu anlaşmayla İskenderun ve Seydişehir tesislerinin genişletilmesi ve Çan'da ve Orhaneli'de termik santrallerin yapılması kararlaştırıldı.

TÜRK-İŞ ve DİSK arasında 1975-1977 dönemindeki kavgalar, gerçekte, ABD emperyalizminin Türkiye için öngördüğü ve Türkiye Cumhuriyeti Devleti içinde etkili olan belirli çevrelerce de onaylanan anti-komünist çizgi ile Sovyetler Birliği tarafından TKP aracılığıyla gündeme getirilen politikalar arasındaydı.

Bu kavganın en sert biçime, silahlı çatışmaya dönüştüğü yerler arasında ise, Sovyetler Birliği kredisiyle yapılan İskenderun Demir Çelik ve Seydişehir Alüminyum Fabrikaları da bulunuyordu.

Sovyetler Birliği Komünist Partisi ile Çin Komünist Partisi arasında yaşanan çatışma ise, 1975-77 döneminde DİSK'in Çin yanlısı sosyalist-komünist gruplara karşı son derece sert bir politika izlemesine neden oldu.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti içinde NATO kanalıyla ABD ile daha yakın ilişki içinde olan bazı çevrelerin karşı çıkmasına karşın, 1978 ve 1979 yıllarında Türkiye ile Sovyetler Birliği arasındaki ilişkiler daha da gelişti.

1977 yılında 1 milyar 300 milyon dolarlık ve 10 yıl süreli bir ekonomik yardım anlaşması imzalandı. İki ülke arasındaki ticaret de hızla gelişti. 1978 yılında Sovyetler Birliği'nin en fazla yardımda bulunduğu ülke Türkiye olmuştü.

1978 yılında TBMM’de, Türkiye’ye yönelik tehdidin kuzeyden değil, batıdan geldiği dile getiriliyor ve Yunanistan’ın girişimleri ele alınıyordu. Sovyet Genelkurmay Başkanı 1978 Nisan’ında Türkiye’ye geldi. Başbakan Bülent Ecevit de 1978 Mayıs’ında yaptığı açıklamada, Moskova’nın Türkiye için bir tehdit oluşturmadığını açıkladı ve Haziran ayında Moskova’yı ziyaret etti. İmzalanan metinler arasında, 1978 İyi Komşuluk ve Dostça İşbirliği Siyasal Belgesi de vardı.

Bu gelişmelerin bir sonucu olarak, Türkiye, bir zorunluluk olmamasına karşın, Sovyetler Birliği’ne ait uçak gemisi Kiev’in Boğazlardan geçmesine 28 Nisan 1979 günü izin verdi. 5 Haziran 1979 tarihinde imzalanan anlaşmayla ise Türkiye’de bir nükleer santralin kurulması, mevcut rafinerilerin, demir-çelik ve alüminyum tesislerinin genişletilmesi kararlaştırıldı.

Ancak Sovyetler Birliği’nin 1979 Aralık’ında Afganistan’ı işgali, Türkiye – Sovyetler Birliği ilişkilerinde önemli kaygılar yarattı ve ABD’nin Türkiye üzerindeki etkisinin artmasına neden oldu.

1970’li yılların sonlarında ABD, İran’da ve Afganistan’da yenilgi yaşarken, Türkiye’de başarılı oldu. Sovyetler Birliği ise Afganistan’da etkisini artırırken, Türkiye’de büyük bir darbe yedi.

Bu dönemde TÜRK-İŞ’in çizgisi, Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin ve hükümetlerinin politikalarından çok daha Amerikancıydı. TÜRK-İŞ, hükümetlerin dönem dönem ABD karşısında aldıkları bağımsızlıkçı tavra ve Sovyetler Birliği ile geliştirdikleri dostça ilişkilere destek vermekten özenle kaçındı. TÜRK-İŞ yönetimlerinin 1972-1980 döneminde de devam eden bu Amerikancı tavrının en önemli nedeni, bu yıllarda ABD emperyalizminin Asya Amerika Hür Çalışma Enstitüsü (AAFLI) aracılığıyla çok sayıdaki TÜRK-İŞ sendikacısına sağladığı olanaklardı.

1972-1980 döneminde ABD emperyalizmi TÜRK-İŞ’ten Sovyetler Birliği karşısı bir çizgi izlemesini bekliyor ve TÜRK-İŞ’i Kürt kökenli vatandaşlarımızla ilgili istihbarat ve yönlendirme çalışmalarında kullanmak istiyordu. Bu isteklerin birincisinde başarılı oldu; ikincisinde başarılı olamadı. Bu çabalarında kullandığı araç ise, 1968 yılında kurulan ve Türkiye’deki çalışmaları 1972 yılından itibaren yoğunlaştırılan Asya Amerika Hür Çalışma Enstitüsü (AAFLI) idi.

AAFLI’nin çalışmalarının da katkısıyla, TÜRK-İŞ bu dönemde ABD’nin çıkarlarına uygun bir politika izledi. Bu politika, dönem dönem, Türkiye Cumhuriyeti hükümetlerinin uygulamaya çalıştığı bağımsızlıkçı politikayla ters düştü. TÜRK-İŞ’in ulusal çıkarlarla dönem dönem çelişen bu tavrında, TÜRK-İŞ’in ve bağlı sendikaların yöneticilerinin bazılarına sağlanan çeşitli olanaklar etkili oldu.

Diğer taraftan, ABD’nin Kürtçülüğü geliştirme çalışmaları TÜRK-İŞ içinde tepkiyle karşılandı; ABD’nin AAFLI aracılığıyla Kürtçülüğü destekleme girişimleri TÜRK-İŞ tarafından engellendi.

TÜRK-İŞ ile AAFLI arasındaki ilişkiler, 25 Mayıs 1971 tarihinde TÜRK-İŞ Genel Sekreteri Halil Tunç ve AAFLI yöneticisi Morris Paladino arasında imzalanan bir belge ile resmiyet kazandı.

Bu belgede, “Türk işçi hareketi içinde ve dışındaki düşmanlara karşı özgürlüğün, bağımsızlığın ve sendikal demokrasinin etkinliğinin korunması için tekniklerin” öğrenilmesinde TÜRK-İŞ üyelerinin eğitilmesi için kapsamlı bir kampanyanın gerçekleştirileceği belirtiliyordu. Ayrıca, “milyonlarca” tarım işçisinin örgütlenmesi ve eğitilmesi için de bir kampanya gerçekleştirilecekti. TÜRK-İŞ içinde uluslararası ilişkiler bölümü kurulacaktı. TÜRK-İŞ Sendikacılık Koleji’nin çalışmaları güçlendirilecekti ve “illere ve köylere yaygınlaştırılacaktı”.

TÜRK-İŞ’in AAFLI ile ilişkilerine Bakanlar Kurulu’nun 1972 yılı Aralık ayında yayımlanan bir kararnamesi ile izin verildi. AAFLI eğitim seminerleri ise 1972 yılında başlatıldı. AAFLI tarafından TÜRK-İŞ’le işbirliği içinde Türkiye’de düzenlenen seminerlere katılan kişi sayısı 1972-1976 döneminde 1.074 kişi, 1977 yılında 948 kişi, 1978 yılında 377 kişi, 1979 yılında 935 kişi, 1980 yılında 929 kişi oldu.

1974 yılı Mart ayında AAFLI’nin Türkiye bürosunun başına CIA ajanı olduğu bilinen Emanuel Boggs atandı. AAFLI, kooperatifçilik konularında kurslar düzenledi ve çeşitli sendikaların yöneticilerini bir aylık programlar çerçevesinde ABD’ye götürdü. Ayrıca

Türkiye’de düzenlenen çeşitli eğitim seminerlerine çok sayıda sendikacı katıldı. Bu seminerlerde bazı sendikal bilgiler verilirken, Sovyetler Birliği karşıtlığı işlendi.

Türkiye’nin ABD’den bağımsızlaşma ve Sovyetler Birliği ile yakınlaşma çabalarına ABD’nin verdiği tepkilerden biri de Türkiye’de Kürtçülüğü desteklemektir.

Bu politika, 1970’li yılların ikinci yarısında daha da önem kazandı. AAFLI de TÜRK-İŞ’le imzalamış olduğu anlaşmayı kullanarak, bu konuda istihbarat ve yönlendirme çabasına girdi.

Ancak bu tavır TÜRK-İŞ içinde tepkiye yol açtı. 1979 yılı sonlarında TÜRK-İŞ’te hazırlanan bir raporda AAFLI’nin tavrı şu şekilde eleştiriliyordu: “Bir sendikal dayanışma olayı olan TÜRK-İŞ / AAFLI ilişkilerini, ülkemizin son derece hassas politik dengeleri hakkında adeta istihbarat yapan ve üstelik bunu sağlamak için TÜRK-İŞ’i sıkıyönetimden izin almaya görevli kılan bir biçime dönüştürmek hoş karşılanamaz.”

AAFLI’nin çalışmalarına ilişkin kaygı ve tepkiler, Çukurova Bölgesi’nden de geldi. AAFLI’nin 1971 yılından beri ilgi gösterdiği bir konu, Çukurova’daki tarım işçileriydi. AAFLI görevlileri, özellikle Güneydoğu Anadolu’dan gelen geçici tarım işçileriyle yakından ilgileniyorlardı. Bu konuda ortaya çıkan rahatsızlıklar, TÜRK-İŞ Adana Bölge Temsilcisi, Tarım-İş Sendikası Genel Başkanı ve Tarım-İş Adana Şube Başkanı’nın imzalarıyla 11 Mart 1980 tarihinde TÜRK-İŞ Genel Merkezi’ne aşağıdaki yazıyla iletildi:

“TÜRK-İŞ, Tarım-İş, AAFLI arasında, Çukurova bölgesindeki gezici tarım işçilerine uygulanmak üzere hazırlanan uygulama ortak projesi AAFLI’nin aşağıda belirteceğimiz tavır ve işlemleri nedeniyle önemli ve tehlikeli ölçüde aksamaktadır.

“1) AAFLI yetkililerinin Güney ve Güneydoğu bölgelerinde yaptıkları incelemeler ve çalışmalar büyük bir gizlilikle yürütülmektedir. Bu çalışmalarla ilgili rapor TÜRK-İŞ ve Tarım-İş’e verilmemektedir. Bu husus yetkililere anlatıldığında, ‘muhabıtm AAFLI’dır; başkalarına rapor vermek zorunda değilim,’ şeklinde cevaplanmaktadır.

“2) İnceleme ve çalışma yapılacak bölgelerin tesbiti AAFLI yetkililerince tek taraflı ve yine gizlilik içinde yürütülmektedir.

“Amaç dışında belli sosyal ve kültürel yapıdaki köyler seçilmekte, bu köylerde kimlerle temas kurulduğu ve nelerin yapıldığının açıklanmaması için AAFLI yetkilileri büyük gayret göstermektedir.

“3) Bu proje içinde istihdam edilen kimseler hakkında ve TÜRK-İŞ’in ve de Tarım-İş’in bilgisi olmaksızın AAFLI tarafından tek taraflı olarak işe alınmakta ve çalıştırılmaktadırlar. Bunların yaptıkları işler de keza açıklanmamakta ve gizli tutulmaktadır.

“Bu haliyle projenin amacına ulaşmasına imkan görülmemektedir. Öte yandan AAFLI tarafından yürütülen bu çalışma türünün milli güvenliğimiz bakımından ciddi endişeler duyulmaktadır.

“Bu nedenle ortak projenin yeniden gözden geçirilmesi, sonuç karara bağlanıncaya kadar uygulanmanın durdurulması görüşündeyiz.

TÜRK-İŞ’in ABD emperyalizminin Kürtçülük politikasına alet olmamış olması, Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin politikalarına da uygundu.

1972-1980 döneminde ABD emperyalizminin TÜRK-İŞ’i kullanma çabaları bir ölçüde başarılı oldu; ancak TÜRK-İŞ’in bazı sendikaları TÜRK-İŞ yönetiminin bu tavrına karşı çıktı. Genellikle kendilerini “sosyal demokrat sendikalar” olarak nitelendiren Yol-İş, Petrol-İş, Genel-İş gibi örgütler, 1970’li yıllar boyunca ABD’nin dünyada ve Türkiye’de uyguladığı politikaları eleştirdiler ve ABD devleti tarafından finanse edilen ve yönetilen AAFLI’nin Türkiye’deki çalışmalarına karşı çıktılar.

ABD emperyalizminin TÜRK-İŞ’e yönelik yönlendirme çabaları, Türkiye’deki işçi hakları ve sendikal mücadele üzerinde önemli bir etki yapmadı. TÜRK-İŞ’in sendikal çizgisi, Türkiye’nin kendi iç ekonomik ve siyasal yapıları ve dengeleri tarafından belirlendi.

1972-1980 döneminde DİSK herhangi bir yabancı ülkeden para almadı. DİSK’in izlediği emperyalizm ve ABD karşıtı politika hem ülke çıkarlarına uygundu ve doğrudu, hem de Sovyetler Birliği’nin Türkiye için öngördüğü strateji ile uyumluydu.

1976 yılında “Müslüman sendikacılığı” geliştirme iddiasıyla kurulan HAK-İŞ’in de bu dönemde yabancı güçlerle bir maddi çıkar ilişkisi olmadı.

1972-1980 döneminde memur sendikalarının kurulması yasaktı. Memurların bir bölümü, siyasi kimliğe göre oluşturulmuş derneklere üyeydi. Bu derneklerden sosyalist-komünist kimliği belirgin olanlar (TÖB-DER, TÜR-DER, TÜRTEK ve diğerleri) emperyalizm ve ABD karşıtı bir politikayı kararlı bir biçimde izlediler.

Bu yıllarda sosyalist-komünist harekette yaşanan Sovyetler Birliği – Çin Halk Cumhuriyeti bölünmesi, memur derneklerine de yansıdı ve Çin yanlıları, Çin'in dünya politikasına uygun bir biçimde, Sovyetler Birliği karşıtı bir anlayışı ön plana çıkardı. Sovyetler Birliği yandaşları ise Çin Halk Cumhuriyeti karşıtlığı yaptı. Ancak bu yapılanmalar herhangi bir dış kaynaktan maddi destek veya çıkar sağlamadı.

1980 – 1992 DÖNEMİ

Türkiye, 24 Ocak 1980 istikrar programı ile yeni uluslararası işbölümünü kabullendi. Yeni uluslararası işbölümü çerçevesinde Türkiye'nin uluslararası sermaye ve emperyalist ülkeler için ucuz işgücü kaynağı olarak önemi arttı. 1980'li yılların ekonomik açıdan belirleyici özelliği, yeni uluslararası işbölümünde Türkiye'nin ucuz işgücü cenneti haline getirilmesiydi. 12 Eylül darbesinin ve ardından iktidara gelen ANAP'ın amaçlarından biri de bunu gerçekleştirmektir.

Bu süreçte emperyalist güçler bir ikilem yaşadı.

Türkiye'de işgücü maliyetlerinin düşürülmesi, emperyalist ülkelerde yaşayan halkın temel tüketim mallarının Türkiye'de daha ucuza üretilmesine olanak tanıyordu. Böylece, Türkiye'nin artan sanayi ürünleri ihracatıyla, örneğin, Alman işçileri, daha ucuza iç çamaşırı, gömlek, televizyon alabilmeye başladılar. Ulusötesi şirketler de imalatı Türkiye'de daha düşük maliyetlerle gerçekleştirip, karlarını artırdılar.

Ancak diğer taraftan, ekonomik krizin etkili olduğu dönemlerde, iş olanaklarının Türkiye gibi ülkelere kaydırılmış olması, emperyalist ülkelerde işsizlik oranını artırıyor, devletlerin vergi gelirlerini ve sosyal güvenlik sistemlerinin prim gelirini azaltıyordu.

Bu noktada, ulusötesi sermaye ile emperyalist devletler arasında bir çelişki ortaya çıktı.

Ulusötesi şirketler üretimlerini yeni uluslararası işbölümüne uygun olarak Türkiye gibi ülkelere kaydırdı. Emperyalist ülkeler ise, ekonomik krize ve artan işsizliğe bağlı olarak, ulusötesi şirketlerin üretimlerinin kendi topraklarında kalmasını istedi. Emperyalist ülkelerin sendikaları da bu konuda kendi devletleriyle tam bir uyum içinde hareket etti.

Bu çelişki, Soğuk Savaş'ın sürdüğü ve ekonomik krizin çok fazla derinleşmediği ve yaygınlaşmadığı koşullarda fazla önem kazanmadı. Bu dönemde ABD ekonomisi 1981-1982 (16 aylık) ve 1990-1991 (8 aylık) yıllarında daralmalar yaşadı. 1980-1992 döneminde siyasal kaygılar ön plandaydı.

1980-1992 döneminin ilk 8-9 yılında ABD emperyalizminin Türkiye'den beklentisi, Sovyetler Birliği'ne karşı NATO'nun güneydoğu kanadında görevlerini yerine getirmesiydi. Ancak, 1989 yılında Berlin Duvarı'nın yıkılması, ardından 1991 yılı sonuna kadar Orta ve Doğu Avrupa'daki "sosyalist" yönetimlerin devrilmesi ve Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin dağılması sürecinde bu beklentilerde değişiklik oldu. ABD, Türkiye'yi Büyük Ortadoğu Projesi'nde bir taşeron olarak kullanma çabasına girdi. Burada kritik nokta, 1990 yılında Türkiye'yi Irak'a yönelik saldırıya aktif olarak dahil etme çabasıydı. Cumhurbaşkanı Turgut Özal'ın olumlu görüşüne ve çabalarına karşın, Türkiye bu oyuna gelmedi.

1980-1990 döneminde Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin ve hükümetlerin tavrı, ABD'nin Türkiye'den talepleri ile uyumluydu. 1991 yılında ise Irak'a saldırı konusunda devlet politikaları değişti. Türkiye Cumhuriyeti, Cumhurbaşkanı Turgut Özal'ın ve hükümetin tavrına rağmen, ABD ile çelişen bir çizgi izledi.

TÜRK-İŞ, 1980-1990 döneminde, ABD emperyalizminin müdahale araçları olan Asya Amerika Hür Çalışma Enstitüsü (AAFLI) ve Pathfinder Vakfı gibi kuruluşlarla yakın bir ilişki içindeydi. TÜRK-İŞ, hem devletin ve hükümetin tavrı, hem de ABD örgütleriyle bu yakın ilişki nedeniyle, ABD emperyalizminin politikalarına karşı çıkmadı, bu politikalara uyumlu davrandı. Ancak, 1990-1991 Körfez Krizi sırasında devlet politikasını benimsedi, ABD'nin, Turgut Özal'ın ve hükümetin planına karşı çıktı.

1980-1992 döneminde Japonya'nın ve Avrupa'nın emperyalist ülkelerinin doğrudan ve kendi sendikal merkezleri aracılığıyla Türkiye işçi sınıfı ve sendikacılık hareketini etkileme doğrultusunda ciddi girişimleri olmadı.

Ancak faaliyeti durdurulmuş olan DİSK'in yöneticilerinin bir kesiminin bu yıllarda Avrupa'nın emperyalist ülkelerinden ve bu ülkelerin sendikal merkezlerinden gördüğü sınırlı yardım, Türkiye'deki yenilgi ortamında çok önem kazandı. Bu ilişki, daha sonraki yıllarda DİSK'in ve bazı başka sendikal merkezlerin Avrupa Birliği emperyalizmine karşı yumuşak bir tavır almalarında etkili oldu.

12 Eylül darbesi sonrasında AAFLI'nin Türkiye'deki çalışmaları yoğunlaştırıldı. Ancak bu çalışmaların TÜRK-İŞ'in politikalarını belirlediğini söylemek olanaklı değildir. TÜRK-İŞ yöneticileri, AAFLI olmasaydı da askeri darbeye, sıkıyönetim komutanlıklarına ve askeri

hükümetlere teslim olacaktı. Bu nedenle, TÜRK-İŞ'in bu dönemli politikalarını AAFLI'nın etkisine bağlamak yanlıştır. AAFLI'nın etkisi, zaten var olan eğilimleri güçlendirmek doğrultusunda oldu.

Darbeden sonra AAFLI'nın desteğiyle TÜRK-İŞ Kadınlar Bürosu kuruldu. Sendikacılar ve sendika personeli için İngilizce kursu düzenlendi. Bazı sendikacılar ABD'ye davet edildi. Kooperatifçilik çalışmaları yaygınlaştırıldı ve artırıldı.

1982 yılında AAFLI Genel Müdürü Morris Paladino Türkiye'ye geldi. Sendikal hak ve özgürlüklerin yok edildiği koşullarda, M. Paladino, "sendikal haklarda bazı kısıtlamaların yalnız Türkiye'de değil, diğer Asya ülkelerinde de olduğunu, bunlara katlanılması gerektiğini," söyledi. AAFLI'nın tarım işçileri arasındaki çalışmaları 1982 yılında daha da yoğunlaştı; bu konuda bir kitap yayınlandı. Çeşitli sendikalarla işçi sağlığı - iş güvenliği, kooperatifçilik, sendikacılık konularında ortak seminerler düzenlendi.

Bu yıllarda sendikacılar arasında AAFLI'ye tepki gösteren kişi, TÜRK-İŞ üyesi Yol-İş Federasyonu Genel Başkanı Muzaffer Saraç oldu.

ABD, 1984 yılı Ocak ayında Pathfinder Vakfı isimli kuruluş aracılığıyla da Türkiye'de çalışma yapmaya başladı.

AAFLI tarafından TÜRK-İŞ'le işbirliği içinde Türkiye'de düzenlenen seminerlere 1981 yılında 1289 kişi, 1982 yılında 1121 kişi, 1983 yılında da 1280 kişi katıldı. AAFLI seminerlerine 1968-1983 döneminde 7953 kişi katılmışken, seminere katılanların sayısı 1984 yılında 4037 kişi, 1985 yılında 3287 kişi, 1986 yılında 1142 kişi, 1987 yılında 1586 kişi, 1988 yılında 1042 kişi, 1989 yılında 1376 kişi, 1990 yılında 1287 kişi, 1991 yılında 1213 kişi ve 1992 yılında da 876 kişi oldu

Ancak 1985 yılından itibaren TÜRK-İŞ içinde AAFLI karşıtı bir hareket başladı. TÜRK-İŞ'in 14. Genel Kurulu 1986 yılı Aralık ayı sonunda Ankara'da toplandı. Petrol-İş Genel Başkanı Cevdet Selvi'nin genel başkan adayı olduğu sendikaların, genel kurul sürecinde yayımladıkları "Çalışma Programımız" belgesinde AAFLI ile ilişkilerin kesileceği belirtiliyordu: "Asya Amerika Hür Çalışma Enstitüsü AAFLI'nın TÜRK-İŞ'le ilişkilerini keseceğiz."

TÜRK-İŞ'in 1989 yılı Aralık ayında toplanan 15. Genel Kurulu öncesinde 19 sendikanın yayınladığı ortak bildiri ("Amaçlarımız ve TÜRK-İŞ'in Görevleri") ise AAFLI konusu şu şekilde ele alınıyordu: "TÜRK-İŞ'in hükümet güdümlü AAFLI ve benzeri kuruluşlarla ilişkileri kesilmelidir."

Genel Kurul çalışmaları sırasında, 15 Aralık 1989 günü, AAFLI konusunda hazırlanmış bir önerge, 100 kadar delegenin imzasıyla Başkanlık Divanına verildi. Önerge şöyleydi:

"Türkiye Cumhuriyeti, ülkemizi işgal eden yabancı devletlere karşı büyük fedakarlıklarla verilmiş bir bağımsızlık savaşından sonra kurulmuştur. Halkımız ve özellikle işçi sınıfımız, ülkemizin ve sendikacılık hareketinin bağımsızlığı konusunda son derece duyarlıdır. Ülkemizin bağımsızlığı ile ülkemizde demokrasinin güçlenmesi ve geliştirilmesi arasında ayrılmaz bir bağ bulunmaktadır.

"Asya Amerika Hür Çalışma Enstitüsü AAFLI, Amerikan Devleti'nin parasını sendikal bir görünüm altında az gelişmiş ülkelerde kullanan ve sendikacılık hareketini Amerikan devletinin ve sermayesinin çıkarları doğrultusunda yönlendirmeye çalışan bir kuruluştur. AAFLI'nın kullandığı kaynakların büyük bir bölümü Amerikan devletinden gelir. 274 ve 2821 sayılı Yasalar, sendikaların Türkiye Cumhuriyeti Devletinden yardım almasını yasaklarken, AAFLI aracılığıyla Amerikan Devletinin parası kullanılmaktadır.

"AAFLI'nın ülkemizdeki faaliyetleri 12 Mart ve 12 Eylül askeri müdahaleleri sonrasında yoğunlaşmıştır. İşçi Sınıfı ve Sendikacılık Hareketimizin AAFLI'nın vereceği üç-beş Amerikan Devleti dolarına ihtiyacı yoktur. İşçilerimiz ve sendikacılık hareketimiz, verilen dolarların karşılığının bir biçimde geri alındığının farkındadır. AAFLI aracılığıyla Amerikan Devleti için istihbarat toplanmakta ve AAFLI, Sendikacılık Hareketini ve ülke politikasını, Amerikan Devleti ve sermayesinin çıkarları doğrultusunda yönlendirme çabalarında bir kanal oluşturmaktadır. AAFLI, Amerikan İşçi Sendikaları Federasyonu AFL-CIO'yu ve Amerikan işçilerini temsil etmemektedir. TÜRK-İŞ, AFL-CIO ile ilişkilerini, karşılıklı saygı ve iç işlerine karışmama temelinde aracısız olarak doğrudan sürdürmeye devam etmelidir.

"AAFLI'nın 1968 yılından 1980'lere kadar genel müdürlüğünü yapan Morris Paladino'nun ve Türkiye'de yöneticilik yapan Emanuel Boggs'un Amerikan Merkezi İstihbarat Örgütü CIA'nın görevlileri olduğu belgeleriyle açıklanmıştır. AAFLI'nın CIA ile bağlantıları birçok kuruluş tarafından ve ayrıca Amerika Otomobil İşçileri Sendikası tarafından da kanıtlanmıştır. TÜRK-İŞ'in AAFLI ile ilişkileri işçi hareketine en küçük bir yarar getirmediği gibi, büyük zararlara ve güven bunalımına yol açmaktadır. İşçinin eğitiminde Amerikan Devletinin dolarlarına ihtiyacımız yoktur. Bahar eylemlerini gerçekleştiren

işçiler ve sendikalar olarak, Amerikan Devletinin Dolarlarını reddediyoruz. TÜRK-İŞ'in AAFLI ile ilişkileri derhal kesilmeli ve bu konuda imzalanmış anlaşmalar feshedilmelidir.”

Bu önerge kabul edilmedi.

1989-1991 döneminde Sovyet sisteminin ve Sovyetler Birliği'nin dağılmasının ardından AAFLI çalışmalarını Moğolistan gibi ülkelere kaydırmaya başladı. Ayrıca, Soğuk Savaş'ın sona erdiği koşullarda AAFLI ve diğer enstitülerin görevlerinin yeniden tanımlanması gündeme geldi. Bu arada, TÜRK-İŞ'in 1992 yılı Aralık ayında yapılan 16. Genel Kurulu'nda, yabancı devletlerden para alma konusunda aşağıdaki karar kabul edildi:

“TÜRK-İŞ 16. Olağan Genel Kurulu...TÜRK-İŞ'in eğitim faaliyetlerinin finansmanı için üye kuruluşlardan yapılan katkıların artırılmasını, yabancı devletlerden doğrudan veya dolaylı olarak alınan parasal kaynaklarla ve doğrudan veya dolaylı yabancı devlet kuruluşları ile bağımsızlığımızı zedeleyici işbirliklerine gidilmemesini ve ortak eğitim programlarının düzenlenmemesini” talep etmektedir.

AAFLI Türkiye Bürosu'nun faaliyetlerinin 1993 yılı sonlarında durdurulduğu duyuruldu. AAFLI Türkiye Bürosu'nun çalışmalarının resmen durdurulması ise 1995 yılı Eylül ayı sonunda gerçekleşti.

TÜRK-İŞ'in 1980-1989 dönemindeki pasifliği ve yenilgiyi kabullenmişliği, AAFLI'nin veya genel olarak “Amerikan sendikacılığı”nın sonucu değildi. TÜRK-İŞ'i TÜRK-İŞ yapan, Soğuk Savaş koşullarında ülke içindeki yapı, dinamikler ve dengelerdi. AAFLI, bu iç dengelerin yarattığı pasifliği daha da güçlendirici bir etki yaptı. Nitekim, koşullar değişip 1986 yılından itibaren grevler başladığında ve 1989 yılında meşru ve demokratik kitle eylemleri (“Bahar Eylemleri”) patladığında, AAFLI'nin gelişen süreçleri etkileme gücünün bulunmadığı ortaya çıktı.

1980-1992 döneminde HAK-İŞ'in emperyalist ülkelerle çıkara dayalı bir ilişkisi olmadı. Ancak HAK-İŞ bu dönemde anti-emperyalist ve ABD karşıtı bir çizgi de izlemedi.

1980-1991 döneminde DİSK'in faaliyetleri durdurulmuştu. DİSK bu dönemde Avrupa Sendikalar Konfederasyonu ve bazı ülkelerin sendikal merkezlerinden maddi yardım aldı. Ancak bu yardımın ne kadarının sendika aidatı, ne kadarının dolaylı devlet kaynağı olduğu konusunda bir bilgi bulunmamaktadır. Bu yardımlar, DİSK'in faaliyete geçtikten sonra Avrupa Birliği'ne yönelik yumuşak tavrının oluşmasında etkili oldu.

1980-1992 döneminde Türkiye'de kamu çalışanları sendikacılık hareketi ilginç bir süreç yaşadı.

1980-1985 döneminde memurların dernek kurmaları ve kurulu derneklere üye olmaları bile büyük kısıtlamalara bağlıydı. 1985 yılında Prof.Dr.Alpaslan Işıklı'nın uyarılarıyla, memurların sendikalaşma çabaları başladı. 1990 yılında Eğitim-İŞ'in ve ardından diğer sendikaların kurulmasına kadarki süreçte kamu çalışanlarının ağırlıklı konusu, sendika kurma hakkının hayata geçirilmesiydi.

Bu dönemde kurulan kamu çalışanları sendikalarının bazıları, büyük ölçüde bilgisizliğe bağlı olarak, bazı dolaylı yabancı devlet yardımından yararlandılar. Ancak bu yardımlar onların politikalarında belirleyici bir etkiye yol açmadı.

1992 – 2009 DÖNEMİ

Türkiye işçi sınıfı ve sendikacılık hareketi 1991-1992 yıllarından itibaren önemli bir değişim ve büyük sorunlar yaşadı.

Türkiye işçi sınıfının boyutları hızla büyüdü; ücretlilerin sayısı ve işgücü içindeki oranı arttı.

Kamu çalışanları sendikacılık hareketi gelişti.

DİSK yeniden faaliyete geçti.

1991-1992 yıllarında artan işgücü maliyetleri nedeniyle, kamu kesiminde özelleştirme, taşeronlaşma, fason üretim, özel sektörden hizmet satınalma ve zorunlu emeklilik uygulamaları gündeme getirildi.

Özel sektörde işten çıkarmalar, sendikasızlaştırma, taşeronluk ve fason üretim, yerli ve yabancı kaçak işçilik uygulamaları yaygınlaştı.

Emperyalizmin, kamu işletmeleriyle eğitim ve sağlık hizmetlerini özelleştirme ve yerelleştirme ve kamu sosyal güvenlik sistemini çökertme girişimleri yoğunlaştı.

İşçi sınıfımız, emperyalizmin Türkiye'yi parçalama ve yeni uluslararası işbölümü çerçevesinde işçilerimizi ucuz işgücü kaynağı olarak kullanma planının saldırısına maruz kaldı. Türkiye işçi sınıfı ve sendikacılık hareketi 1991-1992 yıllarından itibaren sürekli kayıplar yaşadı.

İşçi sınıfı ve sendikacılık hareketi, 1993-1995 yıllarında oluşturulan Çalışanların Ortak Sesi Demokrasi Platformu ve 1999 yılında oluşturulan Emek Platformu'na karşın, bu kayıpları önleyemedi.

Ağırlıklı olarak emperyalizmin yol açtığı sorunların çözümü, emperyalist güçlerin dağıttıkları paralar ve sağladıkları başka menfaatler aracılığıyla sendikacılık hareketine verdikleri büyük zararlar nedeniyle, daha da zorlaştı.

1992-2009 döneminde emperyalist güçlerin ekonomik politikaları önemli değişikliklere uğradı.

Bu dönemde ABD ekonomisi 2001 yılında (8 aylık) bir durgunluk yaşadı. 2007 yılı Aralık ayında başlayan durgunluk ise, bu kitabın yazıldığı tarihte, kapitalizmin üçüncü küresel krizine dönüşüyordu.

Bu yıllarda ABD emperyalizmi açısından Türkiye'nin önemi ağırlıklı olarak uluslararası politika alanında idi. ABD'nin amacı, Türkiye'yi askeri açıdan ve dini inanç alanında Büyük Ortadoğu Projesi çerçevesinde kullanmaktı.

Bu nedenle, bu dönemde ABD emperyalistleri Türkiye sendikacılık hareketini yönlendirmek ve etkilemek için doğrudan önemli bir girişimde bulunmadılar. Türkiye'de son yıllarda yaygınlaşan Amerikan karşıtlığı da bu süreçte etkili oldu.

Buna karşılık, Türkiye ile ekonomik ilişkileri daha fazla olan Avrupa Birliği'nin Türkiye'ye yönelik politikaları daha kapsamlı ve önemliydi.

Avrupa Birliği'nin temel amacı, zayıflatılmış bir Türkiye'yi bekleme odasında tutarken sömürmek ve mümkünse parçalayarak bu topraklarda kendi etki alanında küçük küçük ve birbirine düşman devletçikler yaratmaktır.

AB emperyalizminin Türkiye'yi zayıflatmada kullandığı bir araç, ulusumuzu ve işçi sınıfımızı oluşturan farklı kökenlerden (etnisitelerden) ve dini inançlardan insanların, ulusal bilinci ve sınıf bilinci yerine, etnik bilinçle ve dini inançla hareket etmesini sağlamaktır. Bu konudaki girişimler ulusumuzu ve işçi sınıfımızı bölerek zayıflatmaktadır. AB emperyalistlerinin "demokrasi ve insan hakları" kavramlarını kullanarak yaptıkları, emperyalist sömürü için gerekli koşulları pekiştirmektir.

AB emperyalizminin bu hedefle bağlantılı diğer amacı da, ülkemizde sınıf mücadelesini önlemektir. Emperyalist ülkelerde ve özellikle Avrupa Birliği'nde işçi sınıfları, emperyalist sömürden pay almaktadır. Bu gerçeği en iyi ifade eden de, işçilerin ve sermayedarların birbirine "sosyal ortak" demesidir. Avrupa Birliği'nde "sosyal diyalog" olarak gündeme getirilen anlayış ve uygulama ise, çıkarları temelden çelişik olan işçi sınıfı ve sermayedar sınıfı, emperyalist sömürünün sağladığı olanaklar temelinde, uzlaştırmaktır. Avrupa emperyalizmi bu stratejiyi yaklaşık 150 yıldır bilinçli bir biçimde uygulamaktadır.

Avrupa Birliği emperyalistleri, "sosyal diyalog" adı altında sınıf işbirliğini Türkiye'de de pazarlayarak, işçi sınıfının mücadelesine darbe indirmek istemektedir. Avrupa Birliği

emperyalist bir güç olduğundan ve emperyalist sömürü sayesinde az gelişmiş ülkelerden büyük kaynak aktardığından, sınıf işbirliği ve teslimiyeti, Avrupa işçi sınıflarının refah düzeyini yükseltmektedir.

Buna karşılık, Türkiye gibi ülkelerde “sosyal diyalog” adı altında sınıf işbirliği ve teslimiyeti, en kötü çalışma koşullarına ve düşük ücretlere mahkum olmak anlamına gelmektedir. Bu da, Türkiye’de ulusötesi şirketlerce ucuza üretilen veya yerli üreticilere ürettirilen ürünler sayesinde kendi halklarına ucuz mallar sağlayan Avrupa Birliği için yararlı bir düzenleme ve uygulamadır.

O zaman sorulması gereken iki soru vardır:

Avrupa Birliği emperyalistleri Türkiye’yi zayıflatmak ve işçi sınıfını bölmek amacıyla yaptıkları girişimlerde (etnik bölücülük, cemaatçilik, mezhepçilik, Kıbrıs, sözde Ermeni soykırım iddiaları gibi konularda) sendikalarımızdan destek alıyorlar mı?

Avrupa Birliği emperyalistleri, sınıf mücadelesini reddeden ve işçi sınıfının teslimiyeti temelinde bir “ortaklığı” ve bu anlayışa dayalı “sosyal diyalogu” savunurken, sendikalarımızın tepkisi ne oluyor?

Türkiye işçi sınıfının niceliksel ve niteliksel olarak hızla geliştiği koşullarda, sendikacılık hareketimizin bir bölümünün Avrupa Birliği emperyalistleri ile yakın işbirliği, Türkiye işçi sınıfının bölünmesine ve teslimiyete götürülmesinde etkilidir.

İşçi sınıfının bölünmesinde ve sınıf mücadelesi anlayışının zayıflamasında başka etmenler de vardır; ancak AB emperyalistlerinin girişimleri de önemlidir.

1992-2009 döneminin diğer bir özelliği, Sovyetler Birliği’nin dağılması sonrasında bölgemizde uluslararası ilişkiler alanında yaşanan önemli değişikliklerdir. Emperyalist güçlerin Türkiye’den beklentileri de bu yeni stratejilere göre dayatılmaktadır.

Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği’nin dağılması sonrasında ve özellikle 1998 yılından itibaren Rusya’nın alternatif bir güç odağı olarak ortaya çıkmasından sonra Türkiye’nin ABD emperyalizmi için iki açıdan önemi ortaya çıktı.

ABD, “Büyük Ortadoğu” olarak adlandırdığı bölgede belirleyici bir hegemonya kurma çabasına girdi. Bu süreçte askeri birliklerini, hava ve deniz kuvvetlerini yerleştirmek için en uygun yer Türkiye’ydi.

Sovyetler Birliği’nin çökmesi sonrasında radikal İslamcı hareketlerin ABD’ye karşı tavrı daha da sertleşti. 1979 yılına kadar sosyalizme ve Sovyetler Birliği’ne karşı ABD emperyalizmi ile ittifaka girmiş olan İslamcı yapıların bir bölümü, 1979 yılında İran Devrimi sonrasında ABD-karşıtı bir çizgiye geçti. Buna karşılık, 1979 yılında Sovyetler Birliği’nin Afganistan’ı işgali, İslamcı yapıların çoğu ile ABD emperyalizmi arasındaki ittifakı daha da güçlendirdi.

Ancak İsrail’in 1982 yılında Lübnan’ın güneyini işgali ve burada Filistinlilerin yaşadığı Sabra ve Şatilla kamplarında yaptığı büyük katliam sonrasında, radikal İslamcı grupların ABD dışındaki Amerikan hedeflerine yönelik eylemleri başladı. Sovyetler Birliği’nin çöküşü sonrasında ise radikal İslamcı grupların çoğunun ABD’ye karşı tavrı iyice sertleşti. 1993 yılında New York’ta İslamcı bir grubun Dünya Ticaret Merkezi’nde patlattığı bomba, 7 kişinin ölümüne ve 1000 kişinin yaralanmasına yol açtı. 11 Eylül 2001 İkiz Kuleler ve Pentagon saldırıları da ABD’ye ciddi bir darbe indirdi.

ABD emperyalizminin ikinci hedefi, radikal İslamcılığın geriletilebilmesi için “ılımlı İslamcılık” hareketinin geliştirilmesi ve güçlendirilmesi oldu. Bu konudaki girişimler diğer ülkelerde başarısızlıkla sonuçlanınca, Türkiye’deki bir yasadışı cemaat bu iş için uygun görüldü. Belirli bir süreç sonucunda da bu cemaatin desteklediği bir siyasal yapılanma iktidara getirildi.

ABD’nin Türkiye işçi sınıfı ve sendikacılık hareketinden beklediği, (a) Türkiye’nin askeri alanda operasyonlar için olanak sağlaması ve Türk Silahlı Kuvvetleri’nin taşeronluk rolünü kabullenmesi, (b) Türkiye’nin İslam dünyasında “ılımlı İslam”ın savunucusu olması konularında olumlu tavır takınmasıydı.

Bu dönemde Avrupa Birliği emperyalizmi de alternatif bir güç odağı olarak ortaya çıktı.

Avrupa Birliği emperyalizminin bu dönemde Türkiye’den beklentileri çeşitliydi.

Avrupa Birliği emperyalizmi, Türkiye'yi bir açık pazar olarak kullanmak istiyordu. 1 Ocak 1996 tarihinde Türkiye'nin Avrupa Birliği ile gümrük birliği oluşturması sayesinde bu amaca büyük ölçüde ulaşıldı.

Avrupa Birliği emperyalizmi, Güney Kafkasya'da ve Orta Asya ülkelerinde bir güç oluşturmak istediğinde, karşısına Ermenistan'ın soykırım iddiaları çıktı. AB, emperyalist güçlerin bu iftirasını Türkiye'ye kabul ettirmeye çalıştı.

Avrupa Birliği emperyalizmi, Ortadoğu'da güç sağlamaya kalktığında, bir sıçrama tahtası olarak Kıbrıs önem kazandı. AB, bu amaçla, Türkiye'nin Kıbrıs'ta işgalci bir güç olduğunu ileri sürdü ve Türk Silahlı Kuvvetleri'nin Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nden çekilmesini savundu.

Avrupa Birliği emperyalizmi, Türkiye'yi zayıflatmak amacıyla Türk ulusunu oluşturan çeşitli etnisitelerin etnik kimliğini ön plana çıkararak, mikromilliyetçiliği destekleyen girişimlerde bulundu. Bu tavır işçi sınıfını da zayıflattı.

Bu dönemde ABD ve AB, gerek doğrudan, gerek kendi denetimleri altındaki uluslararası kuruluşlar aracılığıyla, Türkiye'yi zayıflatacak, Türk ulusunu ve Türkiye işçi sınıfını, onu oluşturan unsurlarına ayrıştırarak biçimde özelleştirmeleri, sosyal güvenlik sisteminin çökmesine yol açacak düzenlemeleri savundu. Özellikle eğitimde ve sağlıkta özelleştirmeleri kararlı bir biçimde dayattı.

ABD ve AB emperyalistleri, Türkiye'nin üniter yapısını, Türk ulusunun ve Türkiye işçi sınıfının bütünlüğünü zayıflatmak amacıyla, merkezi idarenin zayıflatılmasını ve federal düzene geçecek biçimde yerel yönetimlerin güçlendirilmesini savundu.

Bu dönemde Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin temel politikalarında önemli değişiklikler yaşandı ve dönem dönem devletle hükümet arasında politika farklılıkları ve hatta çelişkileri yaşandı. Döneme bir bütün olarak bakıldığında, devlet politikalarında ABD'den uzaklaşma, Avrupa Birliği'yle ilişkilere kuşkuyla yaklaşma ve özellikle 1990'ların sonlarından itibaren önem kazanan alternatif güç merkezleri ile ilişkileri geliştirme çabaları önem kazandı. Hükümet politikaları ise daha oynaktı.

Bu dönemde sendikacılık hareketi üzerinde etkili olmaya çalışan güç Avrupa Birliği oldu. ABD emperyalizminin Türkiye işçi sınıfı ve sendikacılık hareketini etkileme çabaları son derece önemsizleşti. ABD'nin, gerek doğrudan, gerek sendikaları ve kukla örgütleri aracılığıyla sendikaları etkileme girişimleri hemen hemen durdu.

EMPERYALİST GÜÇLERİN SENDİKACILIK HAREKETİNİ ETKİLEME KANALLARI VE ARAÇLARI

ABD emperyalizminin Türkiye'den iki beklentisi vardır: Türkiye'nin askeri taşeronluğu ve "ılımlı İslam" projesi yoluyla Büyük Ortadoğu Projesi'ne destek verilmesi. Ancak bu süreçte sendikaların bir rolü yoktur. Bu nedenle de bu dönemde ABD'nin Türkiye'deki sendikaları etkileme ve yönlendirme konusunda ciddi bir girişim olmadı.

Avrupa Birliği emperyalistlerinin Türkiye sendikacılık hareketinden beklediği ilk iş ise, Türkiye'de işgücünün maliyetini düşürmek ve böylece temel ihtiyaçlarını Türkiye'de ucuz işçilikle üretmek veya ürettirmektir.

"Sendikalara işgücü maliyetini düşürmek" zannedildiğinden daha kolaydır. AB emperyalizmi, çok ince yöntemler kullanarak sınıf kimliği ve bilinci ile oynamış, işçi sınıfı ve sendikacılık hareketini zayıflatmış ve sendikaların çoğunu kendi amaçları için bu doğrultuda kullanmıştır.

Bunun birinci yolu, sınıf bilincini geriletecek biçimde etnik kimliği ve cemaat-tarikat kimliğini öne çıkarmaktır. İkinci yolu ise, sermayedar sınıfla işçi sınıfının "sosyal ortak" olduğunu ileri sürerek, işçi sınıfının teslimiyeti temelinde "sosyal diyalog" geliştirmeye çalışmaktır.

Avrupa Birliği emperyalistlerinin ikinci beklentisi, Türkiye'yi parçalama girişimlerine Türkiye sendikacılık hareketinden destek sağlanmasıdır. İstenilen,

- etnik kimliği ve cemaat-tarikat-mezhep yapılanmalarını teşvik ederek bölücülük ve azınlık yaratma,
- Ermeni soykırım yalanının kabulü,

- Türk Silahlı Kuvvetleri'nin Kıbrıs'tan çekilmesi ve KKTC'nin ortadan kaldırılmasıyla Kıbrıs adasının bütününün Avrupa Birliği'nin parçası olması,
- yerleşme ve federal yapı yaratma çabalarında sendikaların desteğinin sağlanmasıdır.

Sendikalarımızın bu konularda Avrupa Birliği'ne destek vermesi durumunda, birinci amaca da hizmet edilecektir. Türkiye'nin çıkarlarıyla temelden çelişen bu konularda emperyalist AB ile işbirliği yapan sendikalar, kendi üye tabanlarının desteğini ve halk desteğini yitirecektir. Sendikalarda projeciliğin güçlendirdiği yolsuzluk eğilimi de sendikaları üye tabanından ve halk desteğinden yoksun bırakmaktadır. Taban desteğinden ve halk desteğinden mahrum bir sendikacılık hareketinin ise kendi sınıf çıkarlarını koruması ve geliştirmesi olanaklı değildir.

Avrupa Birliği bu amaçlarına ulaşmada en yaygın biçimde Avrupa Komisyonu parasını kullanmaktadır. Kendi çocuğundan para esirgeyen bencil Avrupalı, Türkiye'de "demokrasi ve insan hakları" için avuç avuç para dağıtmaktadır. Avrupa Birliği'nin "proje" yaptırarak dağıttığı paralar, sendikaların AB emperyalizminin istediği doğrultuda hareket etmesinin en önemli nedenidir.

Sendikalar içinde Avrupa Birliği'nden "proje" adı altında para alan ilk örgüt, DİSK'tir. 2821 sayılı Sendikalar Kanunu, yabancı devletlerden ve Türkiye'nin üyesi bulunmadığı uluslararası örgütlerden para almayı Bakanlar Kurulu'nun ön iznine bağlamıştır. DİSK bu yasağı da çiğneyerek, 1996-1997 yıllarında Avrupa Birliği'nden 150 bin Euro para aldı. Acemilikten olsa gerek, bu parayı kendi muhasebe kayıtlarına da geçirdi.

Avrupa Komisyonu'nun "Sivil Toplum İş Başında" isimli raporunda, DİSK'in aldığı parayla ilgili olarak yarım sayfadan fazla bilgi yer almaktadır. İlgili bölümün ilk paragrafı şöyledir:

"Sendikaların AB'nin oluşumunda ve çağdaş demokrasinin kurulmasında önemli rolleri vardır. Bu nedenle, sendikaların AB'deki bilgi birikimi ve deneyimlerinin, AB'ye aday ülkelere aktarılması giderek daha çok önem kazanmaktadır. Bu çerçevede, Avrupa Komisyonu DİSK'in yürüttüğü projeye, MEDA Demokrasi bütçesinden 150.000 Euro tutarında katkıda bulundu."

DİSK'in 2000 yılında toplanan 11. Genel Kurulu'na sunulan Çalışma Raporu'nda da "Yurt dışından gelen proje karşılığı" başlığı altında gelir kaydedilen bir para vardır. Bu paranın 150 bin Euro olduğu bilinmektedir. 15.9.1997 – 30.6.2000 döneminde DİSK'in aidat gelirleri 317,2 milyar lira iken, içinde proje gelirlerinin yer aldığı "diğer gelirler" 143 milyar liradır.

DİSK, **Demokrasi ve İnsan Hakları için Avrupa İnisiyatifi** isimli bir yapılanma (European Initiative for Democracy and Human Rights) aracılığıyla da Avrupa Komisyonu'ndan 550.128 Euro hibe aldı. Proje numarası DDH/2001/0177'dir. 2004 yılı Ocak ayında başlayarak 31 ay süren projenin toplam maliyeti ise 704.078 Euro'dur.

DİSK ayrıca gerek ülke içindeki bazı kuruluşlarla, gerek de Avrupa Sendikalar Konfederasyonu aracılığıyla alınmış AB projelerinde yer aldı.

Demokrasi ve İnsan Hakları için Avrupa İnisiyatifi kapsamında DİSK üyesi Dev Maden-Sen de Avrupa Komisyonu'ndan 83.189 Euro hibe aldı. 2006 yılı Mayıs ayında başlayan ve 18 ay süren projenin toplam maliyeti ise 123.606 Euro idi (Proje numarası DDH/2004/085-345). Dev Maden-Sen ayrıca Avrupa Birliği'nin Türkiye İş Kurumu aracılığıyla gerçekleştirdiği projeler yoluyla Avrupa'dan 141.950 Euro'luk bir hibe – bağış aldı (Proje numarası TR0205.01-02/140).

TÜRK-İŞ ilk başlarda Avrupa Birliği'nden para almadı. Ancak daha sonraki yıllarda "projecilik" çekici geldi ve TÜRK-İŞ de AB emperyalistlerinden doğrudan veya dolaylı yollardan para almaya başladı. TÜRK-İŞ, Avrupa Sendikalar Konfederasyonu aracılığıyla alınan 3,5 milyon Euro'luk projede yer aldı. TÜRK-İŞ, mesleki eğitim alanında da Avrupa Birliği kaynaklarının kullanıldığı projelere katıldı. Ayrıca, TÜRK-İŞ'e bağlı Deri-İŞ (65.460 Euro) ve Tekgıda-İŞ (83.883 Euro) sendikaları ile Tekgıda-İŞ Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölge Şubesi (161.062 Euro) ve Demiryol-İŞ Sendikası Adapazarı Şubesi (107.887 Euro) de Avrupa Birliği'nden hibe – bağış aldılar.

HAK-İŞ ise AB emperyalistlerinden para alma konusunda bir tartışma bile yaşamadan, "projeciliğe" başladı. HAK-İŞ, 2 sosyal diyalog projesinden (proje numarası TR0403.05-03/028 ve 034) toplam 154.683 Euro aldı. HAK-İŞ ayrıca çeşitli belediyelerle de ortak olarak

proje aldı ve Avrupa Sendikalar Konfederasyonu aracılığıyla pazarlanan 1 milyon Euro'luk ve 3,5 milyon Euro'luk projelere katıldı.

HAK-İŞ'e bağlı Hizmet-İş (298.519 Euro), Çelik-İş (70.874 Euro) ve Öziplik-İş (61.430 Euro) sendikaları da projeler aldılar. Hizmet-İş, bazı belediyelerle ortak proje işine girdi.

KESK 2001 yılında AB emperyalistlerinden Avrupa Sendikalar Konfederasyonu aracılığıyla alınan 1 milyon Euro'luk projeye dahil oldu. 2008 yılında ise 3,5 milyon Euro'luk projeye ilk başta katıldı; daha sonra gündeme gelen iç tartışmalardan sonra bu projeden çekildi.

Burada ilginç olan nokta, sendika üyesi kamu çalışanlarına hükümetin toplu görüşmeler sonucunda verdiği aylık 10 lirayı "sarı sendikacılık" olarak nitelendirenlerin, oluşmakta olan Avrupa Birleşik Devletleri'nden (Türkiye'nin düşmanı emperyalist bir güçten) para almayı içlerine sindirebilmeleridir.

Türkiye Kamu-Sen Konfederasyonu, Avrupa Birliği'nden kaynak almadı. Ancak, bu konfederasyona bağlı Türk Eğitim-Sen 81.539 Euro'luk bir sosyal diyalog projesini üstlendi.

Memur-Sen ise Avrupa Birliği'nden 75.842 Euro'luk bir proje (Proje numarası TR0403.05-03/038) aldı.

Bu konfederasyonlara bağlı sendikaların bazıları da Avrupa Birliği'nden proje adı altında para aldılar.

Emperyalistlerin Türkiye sendikacılık hareketini etkileme kanallarından biri de tek tek devletlerin sendikalara doğrudan para yardımında bulunmasıdır. Örneğin, Hollanda devleti bazı sendikalara para verdi. DİSK'e bağlı Dev.Maden-Sen, birkaç yıl önce, **Organik Tarım: Gelişimi ve İlkeleri** isimli bir kitap yayımladı.

Kitabın içinde, "bu broşür MATRA-KAP programı çerçevesinde Hollanda Elçiliği tarafından desteklenen" bir çalışma kapsamında yayınlanmıştır" denilmektedir. Hollanda Büyükelçiliği'nin internet sayfası incelendiğinde, 2002 yılında bir sendikaya eğitim programı için 11.500 Euro'nun verildiği görülmektedir. Anlaşıldığı kadarıyla, Dev.Maden-Sen, Hollanda Devleti'nden 11.500 Euro almıştır.

Türkiye sendikacılık hareketini etkilemeye çalışan emperyalist odaklardan biri de George Soros tarafından kurulan Açık Toplum Enstitüsü'dür.

Gürcistan, Ukrayna ve Kırgızistan'daki darbelerde Soros'un rolü bilinmektedir. 2009 yılına kadar Soros'un Türkiye'deki doğrudan uzantısı, Açık Toplum Enstitüsü'ydü. HAK-İŞ Genel Başkanı Salim Uslu, 2002-2004 döneminde bu kuruluşun danışma kurulu üyesiydi.

Bu örgüt, 2001-2004 döneminde ilişkin çalışmalarını **Kısacası, Mutlak ve Doğrular Dışında Farklı Olana Açık, Çoğulcu, Demokratik, Özgür Toplum** adı altında bir kitapta yayımladı.

Bu raporda Soros'un Türkiye'deki faaliyetlerinin çeşitliliği görülmektedir. Yer alan ilginç bilgilerden biri DİSK'e bağlı Dev Maden-Sen'e ilişkindir. Şöyle denmektedir:

"Dev.Maden-Sen'in 'Özel Sektör Madencilik Alanında Ekonomik ve Sosyal Haklar Uygulamalarının Araştırılması ve Geliştirilmesi' projesine destek veriyoruz. Bu projenin amacı, özel sektör madencilikinde çalışan işçilere yönelik ekonomik ve sosyal hak ihlallerinin önlenmesi ve çalışma hayatında eşitsizliğin giderilmesi yönünde kamuoyunda bir duyarlılık yaratmak. Türkiye'de sendikal faaliyetin yeni koşullara uyum sağlayacak biçime dönüşmesi ve bu dönüşümün çalışma hayatını Avrupa standartlarına ulaştırmasını önemsiyoruz." (s.58).

Aynı sayfada, Dev.Maden-Sen Genel Başkanı Çetin Uygur'un sözkonusu projeyi anlatan altı satırlık bir açıklaması da yer almaktadır. Dev.Maden-Sen Genel Başkan Vekili Tayfun Görgün ise, **Referans Gazetesi**'ne yaptığı açıklamada, Soros'a ait vakfa başvurarak 20 bin Dolar civarında para aldıklarını söylemiştir:

"Soros Vakfı'na başvurmak için ilk başta tereddüt ettiklerini belirten Görgün, bu endişelerine rağmen Açık Toplum Enstitüsü'nün kendilerine proje ile ilgili hiçbir müdahalede bulunmadığını söyledi. Görgün, 'hangi finansör olursa olsun, hepsi kapitalist bunların zaten; bizim için Avrupa Birliği de, İsviçre Kalkınma Ajansı da, Soros da aynı; biz kendimizi biliyoruz,' dedi."

Alman devletinin azgelişmiş ülkelere sızmada kullandığı araçların en ilginçlerinden biri, 1990 yılında kurulan Rosa Lüksemburg Vakfı'dır. Türkiye'deki bazı sendikalarla ve

kurumlarla son yıllarda ilişkilerini yoğunlaştıran bu kuruluş tümüyle emperyalist Alman devleti tarafından finanse edilmektedir. Örneğin, bu kuruluşun 2007 yılındaki 17 milyon 323 bin Euro'luk toplam gelirinin 17 milyon 258 bin Euro'luk bölümünü Federal Alman devleti karşılamıştır. Alman devleti, bazı ülkelerdeki solcuları tuzağa düşürmek için, kendisine karşı silahlı ayaklanma başlatan bir komünistin bile adını ve itibarını kullanmaktan çekinmemektedir.

Emperyalist ülkelerin sendikal merkezleri, kendi işçi sınıflarının kısa vadeli sınıf çıkarları doğrultusunda hareket ederek, emperyalist sömürüyü desteklemekte ve emperyalistlerle işbirliği yapmaktadır. Bu işbirliğinin araçlarından biri, kendi devletlerinden aldıkları parayı, az gelişmiş ülkelerin sendikalarıyla gerçekleştirilen ortak etkinliklerde harcamaktır. Böylece, emperyalist bir devletin parası ve dayattığı politikalar, bir işçi örgütü aracılığıyla, iletilmektedir. Emperyalist ülkelerin sendikaları, bu alanda da emperyalist sömürünün devamı için aracılık yapmakta, emperyalizmi kamufle etmede veya gizlemede yardımcı olmaktadır.

Emperyalist ülkelerin sendikalarının "uluslararası dayanışma" adı altında kullandıkları paranın büyük bölümü, kendi devletlerinin veya Avrupa Birliği'nin parasıdır. Örneğin, Avusturya'daki sendikal merkez olan ÖGB'nin ve Danimarka'daki sendikal merkez olan LO/FTF'nin harcadığı paranın tümü, devlet parasıdır. Almanya'da DGB'nin yakın ortağı Friedrich Ebert Enstitüsü de tüm finansmanını Alman devletinden almaktadır. İngiltere'deki TUC'nin harcamalarının yüzde 88'i, İtalya'daki CGIL'in harcamalarının yüzde 60'ı devlet tarafından karşılanmaktadır. Sendikal merkezlerin az gelişmiş ülkelerde yardımda kullandıkları kaynakların İsveç'te yüzde 80'i, ABD'de yüzde 94'ü devlet kaynaklıdır. Diğer bir deyişle, bu sendikal merkezlerin uluslararası ilişkilerinde enternasyonalizm veya uluslararası dayanışma ruhu söz konusu değildir. Söz konusu olan, bu ülkelerin sendikal merkezlerinin kendi emperyalist devletlerinin amaçlarına hizmet etmesidir.

Avrupa Sendikalar Konfederasyonu (ETUC), Türkiye'den TÜRK-İŞ, DİSK, HAK-İŞ ve KESK'in üyesi bulunduğu bir uluslararası örgütlenmedir. Avrupa Sendikalar Konfederasyonu'nun faaliyetlerinde harcadığı paranın yaklaşık yüzde 85'i Avrupa Birliği'nden temin edilmektedir. Diğer bir deyişle, ETUC, faaliyetlerini büyük ölçüde devletin finanse ettiği besleme bir örgüttür. Bu besleme örgüt, Avrupa Birliği emperyalizminin hizmetindedir.

Bu hizmetin bir biçimi de, Avrupa Birliği parasının Türkiye gibi ülkelere aktarılmasında aracılık etmektir. 2001 yılında DİSK, HAK-İŞ ve KESK'in kullandığı 1 milyon Euro ile 2008 yılından itibaren TÜRK-İŞ, DİSK ve HAK-İŞ'in kullandığı 3,5 milyon Euro, Avrupa Sendikalar Konfederasyonu aracılığıyla iletilmiştir.

Avrupa Sendikalar Konfederasyonu'nun 2001 yılı gelirleri 6,1 milyon Euro idi. Bu miktarın 5,3 milyon Euro'luk bölümü üyelik ödentileri, 731 bin Euro'luk bölümü de yapılan harcamalardan geri ödenenlerdi. 2001 yılında 5,3 milyon Euro'luk ödenti geliri olan Avrupa Sendikalar Konfederasyonu, aynı yıl çeşitli faaliyetlerde kullanmak üzere Avrupa Komisyonu'ndan 4,9 milyon Euro'luk bağış aldı.

2001 yılında ETUC aracılığıyla kullanılan 1 milyon liralık proje, bu kaynağın alınmasının zararları-yararları konusunda bir tartışmaya yol açtı.

KESK yönetimi, yabancı bir devletten sağlanan para ile düzenlenmiş eğitim seminerine katılma konusundaki tartışmaları önlemek amacıyla, üye kitlesine yanlış bilgi verdi. **KESK'in Sesi** Gazetesinin 2002 yılı Ocak ayında yayınlanan 50. sayısında yer alan "ETUC ile Ortak Eğitim Projemiz Üzerine; Üyelerimiz Gibi Alçakgönüllü, Özgür ve Bağımsız" yazısında, "projenin finansmanı ağırlıklı ETUC tarafından sağlanmaktadır" denmekteydi. Bu bilgi, tümüyle gerçek dışıdır. Projenin finansmanı ağırlıklı Avrupa Birliği, diğer bir deyişle, emperyalist bir güç olan yeni ulusüstü devlet tarafından karşılandı.

ETUC 2008 yılında Avrupa Birliği'nden alınan 3,5 milyon Euro'luk bir projeye de aracılık etti.

"Sivil Toplum Diyalogu – Ortak Çalışma Kültürü Aracılığıyla Avrupa Birliği ve Türkiye'den İşçilerin Biraraya Getirilmesi Projesi"nin (Proje Numarası TR 06 04 04) açılış toplantısı 21 Ekim 2008 günü Ankara'da yapıldı. 24 ay süreli bu projeye TÜRK-İŞ, DİSK ve HAK-İŞ katıldı. KESK bu projenin hazırlık çalışmalarına katıldı; ancak daha sonra yaşanan bazı iç tartışmaların ardından, projeden çekildi. KESK, ETUC Genel Sekreteri John Monks'a yazdığı mektupta, projenin uygulanmasına uygun ve verimli bir katkıda bulunamayacaklarını ve

projenin verimliliğine ve etkenliğine olumsuz bir etki yapmaktan kaçındıkları için, projeden çekildiğini açıkladı.

Türkiye'deki konfederasyonlara bağlı bazı sendikalar, Avrupa Sendikalar Konfederasyonu'na üye Avrupa İşkolu Federasyonlarına üyedir. Avrupa İşkolu Federasyonları da Avrupa Birliği'nden para alarak, Türkiye'deki üyeleriyle birlikte proje yürütmekte, Türkiye'deki sendikalara para aktarmada aracılık yapmaktadır. Örneğin, Avrupa İnşaat ve Ağaç İşçileri Federasyonu (EFBWW) 2002-2004 yıllarında Avrupa Komisyonu'ndan proje parası olarak 1,9 milyon Euro aldı. Avrupa Gıda, Tarım ve Turizm Sendikaları Federasyonu'nun (EFFAT) da 2002-2004 yıllarında Avrupa Konfederasyonu'ndan aldığı proje parası 1,9 milyon Euro'yu aşıyordu. Avrupa Dokuma, Giyim ve Deri Sendika Federasyonu (ETUF-TCL) 2002-2004 yıllarında Avrupa Komisyonu'ndan 1,4 milyon Euro'yu aşan proje parası aldı. Avrupa Maden, Kimya ve Enerji İşçileri Federasyonu (EMCEF) da aynı dönemde aynı miktarda kaynaktan yararlandı. Bu kaynakların bir bölümü Türkiye'de kullanıldı.

Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu (ITUC), 1920 yılında kurulan Dünya Emek Konfederasyonu ile 1949 yılında kurulan Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun 2006 yılında birleşmesiyle oluştu. Türkiye'den TÜRK-İŞ, DİSK, HAK-İŞ ve KESK bu örgütün üyesidir.

Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu emperyalist ülkelerden belirli miktarda mali yardım almaktadır; ancak Türkiye'deki faaliyetlerinde emperyalist devletlerin para aktarmasında bir araç olarak kullanılmamıştır. Zaten ITUC'un Türkiye sendikacılık hareketinin politikalarının belirlenmesinde bir etkisi de yoktur.

Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu ile bağlantılı Küresel Sendika Federasyonları'nın (GUF) bazıları ise Avrupa Birliği'nden para alarak, bu parayı Türkiye'deki üyeleriyle birlikte gerçekleştirdikleri projelerde kullanmaktadır. Küresel Sendika Federasyonları, bazı ülkelerin sendikalarının kendi devletlerinden aldıkları parayı kullanarak düzenledikleri etkinliklerde de yardımcı olmaktadır. Örneğin, Uluslararası Kamu Görevlileri Federasyonu (PSI), İsveç Uluslararası Kalkınma İşbirliği Ajansı'nın (Sidas) İsveç'teki iki konfederasyona (LO ve TCO) verdiği devlet parasının, Türkiye'deki PSI üyesi sendikalarla ortak projelerde kullanılmasında destek vermektedir.

Emperyalist güçlerin ve özellikle Avrupa Birliği emperyalizminin Türkiye sendikacılık hareketinin en önemli örgütlerine aktardıkları paralar önemli miktarları bulmaktadır. Bu paraların yanı sıra, yurtdışı gezileri ve bazı başka alanlarda sağlanan olanaklar da, bazı sendikacıların ve sendikaların çeşitli konulardaki tavrının belirlenmesinde etkili olmaktadır.

EMPERYALİST GÜÇLERİN SENDİKACILIK HAREKETİNİN POLİTİKALARI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Türkiye'deki sendikaların çeşitli konulardaki tavırlarının belirlenmesinde çeşitli etmenler rol oynamaktadır. Üyelerin genel eğilim ve beklentileri bunların başında gelir. Ancak bazı konular, üyelerce yeterince önemsenmeyebilir.

Bu koşullarda, diğer etmenler ağır basar. Örneğin, bir sendikal örgütün Avrupa Birliği'ne ilişkin tavrı, üyelerin çoğunun öncelik verdiği bir konu değildir. Sendika yönetiminin Avrupa Birliği'ni emperyalist olarak nitelendirip ona karşı tavrı alması veya Avrupa Birliği'ni demokrasinin ve insan haklarının beşiği kabul edip, ona destek vermesi, genellikle başka etmenlerin etkisiyle belirlenir.

Bu "başka etmenler" arasında devletle, hükümetle ve siyasal partilerle ilişkiler olduğu kadar, emperyalistlerin parası ve sağladıkları diğer olanaklar da bulunmaktadır.

ABD emperyalizminin 1990'lı yılların başlarından itibaren Türkiye sendikacılık hareketini etkilemek için ciddi bir çaba göstermemesinin birkaç nedeni olabilir.

Bir neden, Türkiye'de özellikle son yıllarda ABD emperyalizmine ve Büyük Ortadoğu Projesi'ne karşı oluşan güçlü tavrı olabilir. Özellikle 2003 yılında başlayan Irak saldırısı sonrasında, bu tavrı ABD'nin bazı girişimlerini boşa çıkardı.

Diğer bir neden, ABD'nin Türkiye'ye yönelik planlarında, iyice zayıflayacağını düşündüğü sendikacılık hareketine yer bulunmaması olabilir.

Belki de sendikaları yönlendirme konusunda Avrupa Birliği ile bir işbölümü söz konusudur. “Demokrasi ve insan hakları” maskeli AB emperyalizminin, Türkiye’de daha rahat çalışması ABD’nin işini kolaylaştırmış olabilir.

Ancak ABD, el altından bazı kuruluşlara para vermeyi sürdürmektedir. Soros’un faaliyetleri ve ABD büyükelçiliğinin dağıttığı paralar bu çerçevede ele alınabilir.

Emperyalist güçlerden alınan paraların sendikacılık hareketi üzerindeki önemli etkilerinden biri, yolsuzlukları artırmasıdır.

Projelerde alınan paralar, genellikle sendikaların denetim organlarının denetimlerinin dışındadır. Bazı sendikalar acemiliklerinde proje paralarını sendika hesabına kattılar, genel kurula sunulan çalışma raporlarında gösterdiler. Ancak daha sonra deneyim kazandıkça bu uygulamadan vazgeçtiler. Sendikaların denetleme organları (denetleme kurulu ve genel kurul) genellikle iyi çalışmaz; ancak yine de proje hesaplarının bu denetimin dışında kalması, yolsuzluk eğilimlerini güçlendirir.

Projeler projeyi verenlerin ve Türkiye’deki bazı kurumların denetimine açıktır. Ancak Türkiye’de muhasebecilerin ve mali müşavirlerin bir bölümünün uzmanlık alanı, gerekli belgeleri yasalara uygun olarak hazırlamaktır.

Bu tür projelerin birinde bir kamu çalışanları sendikası genel başkanı çeşitli masrafları yüksek göstererek sendika için bir araç satın aldı.

Bir projede, çalışan kişilere ödendiği belirtilen aylık, gerçekte ödenen aylığın üstündeydi ve aradaki fark bazı kişilerin cebine gitti.

Bir projede çalışan uzmanların çalışma süreleri gerçekte olduğundan çok daha fazla gösterildi ve aradaki fark, projenin yabancı ortağı ile Türk ortağı arasında uygun oranlarda paylaşıldı.

Bazı projelerde çalıştırıldığı belirtilen kişiler, gerçekte o projeyi yürüten kurumun çalışanıydı ve proje süresinde aylıkları projeden ödendi.

Bazı projelerde yaptırılmamış hizmetler ve alınmamış mallar karşılığında (katma değer vergisi ödenerek) fatura alındı.

Bir proje kapsamında satın alınan yeni ekipman, bir kurumun yöneticisinin işyerine giderken, o işyerindeki eski ekipman projede kullanıldı. Bir başka projede ise kurumun kullanacağı ekipmanlar proje giderlerinden satın alındı.

Bazı projeler ise, kurum yöneticilerinin istediği kişilere ülke içinde güzel yerlerde toplantı ve hatta yurtdışı gezi olanağı sağlamasında kullanıldı.

Özetle; bu projelerin emperyalistlere yararı oldu; ancak ülkemizdeki yararı, ilgili kurumlardan çok, bu kurumların yöneticilerineydi. Bu projelerin sağladığı bazı olanaklar ise özellikle bazı sendikalardaki yolsuzluk ve kişisel çıkar sağlama eğilimlerini pekiştirdi. Bu da, Türkiye sendikacılık hareketinin zayıflatılmasında kullanıldı.

Yabancı devletlerden ve özellikle Avrupa Birliği’nden alınan paralar ve sağlanan çeşitli çıkarlar, bazı sendikaların bazı alanlardaki tavırlarının belirlenmesinde etkili oldu.

Avrupa Birliği emperyalizminden sağlanan menfaatlerin bir ürünü, AB’ye karşı takınılan olumlu tavidir.

TÜRK-İŞ 12 Eylül öncesinde ve 1980-1992 döneminde Avrupa Birliği’ne sıcak bir yaklaşıma sahipti. Bu tavır, bir maddi çıkar ilişkisine dayanmıyordu. TÜRK-İŞ’te hakim olan anti-komünist çizginin doğal uzantısıydı.

TÜRK-İŞ, özellikle 1995 yılındaki gümrük birliği tartışmalarından itibaren Türkiye’nin Avrupa ile ilişkilerini sorgulamaya başladı. TÜRK-İŞ, Avrupa Birliği’nden para almadığı bu dönemde Avrupa Birliği’ne karşı eleştirel bir tavır takınabiliyordu.

Örneğin, 1995 yılında DİSK’in ve HAK-İŞ’in genel başkanları Avrupa Parlamentosu’na giderek, Türkiye’nin Avrupa Birliği ile gümrük birliğine alınması için kulis yaparken, TÜRK-İŞ genel başkanı bu girişime katılmadı.

Örneğin, TÜRK-İŞ genel başkan danışmanı iken bu kitabın yazarı tarafından hazırlanan **Avrupa Birliği Kıbrıs, Ermeni Soykırımı İddiaları, Azınlıklar-Bölücülük, Ege Sorunu, Patrikhane, Heybeliada Ruhban Okulu, IMF Programları Konularında Türkiye’den Ne İstiyor?** başlıklı rapor, TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu ve ardından TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu tarafından onaylandı ve 11 Aralık 2001 tarihinde Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer’e TÜRK-İŞ’in görüşü olarak sunuldu. Bu kitap daha sonra 40 bin adet basılarak Avrupa

Birliđi'nin Türkiye'ye yönelik dūřmanlıkları konusunda halkımızı bilgilendirmek ve bilinçlendirmek amacıyla yaygın bir biçimde değerlendirildi.

Bu raporda AB şöyle eleştiriliyordu:

“Avrupa Birliği'nin demokratikleşmeye ilişkin taleplerinin ciddiyeti ve samimiyeti de ayrıca tartişılabilir. Ulusal Kurtuluş Savaşımızla da kanıtlandığı gibi, demokratikleşme ancak bağımsızlık ve ulusal egemenlik temelinde gerçekleştirilebilir. Avrupa Birliği'nin taleplerinin bağımsızlığı ve ulusal egemenliği böylesine zedelediği koşullarda, kanımızca, samimi bir demokratikleşme talebinden söz etmek olanaklı değildir. Demokratikleşme ve insan hakları adına Sevr Antlaşmasını hortlatmayı amaçlayan bir anlayiş söz konusudur. Ulusal çıkarlarımızla ve çalışanların çıkarlarıyla temelden çatışan temel talepler genellikle gözardı edilirken, yalnızca insan hakları ve demokratikleşmeye ilişkin bazı göstermelik talepler belirli çevrelerce sürekli olarak gündemde tutulduğundan, bunlar bu yazının kapsamı dışında bırakılmıştır. Türkiye'nin Avrupa Birliği ile 31.12.1995 tarihinde girdiği gümrük birliği ilişkisi ekonomimize büyük zararlar vermiş, Türkiye'nin elindeki büyük bir kozu AB'ye teslim etmiştir.”

Örneğin, TÜRK-İş Yönetim Kurulu üyelerinin hepsi ve TÜRK-İş'e bağlı sendikaların çoğunun yöneticileri, 2002 yılı Haziran ayında Avrupa Birliği karşıtı bir bildiriye imza attı. Bu bildiri, 7 Haziran 2002 tarihli Cumhuriyet Gazetesi'nde ve daha sonra bazı başka yayın organlarında yayımlandı. Bildiri, Avrupa Birliği'ni sert biçimde eleştiriyordu. Bildiride şunlar söyleniyordu: “Avrupa Birliği, Türk ulusunun tarihine hakaret eder; Türkiye'nin ulusal menfaatlerini görmezlikten gelen adımları atar ve terör sürecinin arkasına manevi bir destek oluştururken; ölkemizde bazı çevreler, bilinçli veya bilinçsiz Avrupa Birliği'nin saldırgan ve kötü niyetli politikalarını sürekli olarak ulusumuzun gözünden kaçırmaya ve örtmeye çalışmaktadırlar.”

Örneğin, bu kitabın yazarının yazdığı ve kendi ismiyle TÜRK-İş eğitim yayını olarak 2001 yılında yayımlanan **Türkiye – Avrupa Birliği İlişkileri** kitabında Avrupa Birliği sert biçimde eleştiriliyordu. TÜRK-İş yayını kitapta şöyle deniliyordu:

“Türkiye'nin insan hakları ve demokrasi açaşlarından birçoğ eksiki vardır. Ancak Avrupa Birliđi'nin bu konuları gündeme getirmesinin nedeni, Türkiye'de insan haklarına saygının ve demokrasinin daha da gelişmesi değil, bu yolla Türkiye'nin zayıflatılması ve parçalanmasıdır. Avrupa sermayesi kısa bir süre önceye kadar dünyanın en büyük sömürgeci gücüdür. Afrika kıtasını yağmalayan, Asya'yı sömüren, emperyalist amaçlarla iki dünya savaşını çıkaran, insan hakları ihlallerinin en büyüklerini gerçekleştiren, 12 Eylül'ü teşvik eden ve destekleyen, kanlı terör örgütlerini destekleyen ve silahlandıran ve Cumhuriyet dūřmanlarının gelişmesi için büyük çaba harcayan Avrupa sermayesinin insan hakları ve demokrasi konularında söyleyecek sözü yoktur. Avrupa Birliđi'nin Türkiye'yi Yugoslavyalaştırmaya yönelik talepleri, son olarak, 8 Kasım 2000 tarihinde Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan raporda gündeme getirilmektedir.”

Avrupa Sendikalar Konfederasyonu, bu kitabı İngilizceye ve Fransızcaya çevirtti ve kitabın yazarının Avrupa Sendikalar Konfederasyonu Yönetim Kurulu yedek üyeliğinden çıkarılmasını TÜRK-İş'ten talep etti. Bu talep TÜRK-İş tarafından reddedildi ve yazar, 1999 ve 2003 yıllarında yapılan ETUC genel kurullarına TÜRK-İş adına delege olarak katıldı.

HAK-İş Genel Başkanı Salim Uslu, DİSK Genel Başkanı Süleyman Çelebi ve KESK Genel Başkanı Sami Evren, 4 Aralık 2001 tarihinde Avrupa Sendikalar Konfederasyonu Genel Sekreteri Emilio Gabaglio'ya (kötü bir İngilizceyle) yazdıkları bir mektupta TÜRK-İş'in Avrupa Birliği karşıtı politikasını şöyle şikayet ettiler:

Sevgili Bay Gabaglio,

TÜRK-İş'İN, EĞİTİM PROJESİ, ETUC VE AVRUPA BİRLİĞİ KARŞITI KAMPANYASI

ETUC'un üyesi HAK-İş, DİSK ve KESK Genel Başkanları olarak, TÜRK-İş'in, Eğitim Projesi, ETUC ve Avrupa Birliği aleyhinde yürüttüğü kampanya konusunda sizi bilgilendirmek istiyoruz ve bu konuyu dikkate almanızın önemli olduğu görüşündeyiz.

TÜRK-İş Konfederasyonu, ETUC ile bu ortak projenin başlamasının hemen ardından, bu projeye karşı ciddi bir kampanyaya başlamıştır.

TÜRK-İş, bu amaçla, hem kendi yayınları, hem de bazı basın ajanlarına gönderdiği raporlar aracılığıyla bizim Avrupa Birliği kurumları ve organları tarafından beslendiğimizi ve böylece onlar tarafından kontrol edilmekte olduğumuzu kanıtlamaya çalışmaktadır. TÜRK-İş, böylece, bu projenin tarafları olduğumuz için bizim devlete ihanet ettiğimizi ima etmek istemektedir.

Ayrıca, TÜRK-İŞ, Avrupa işçilerinin örgütlerini ve onların önderlerini işçi aristokratları olarak nitelendirerek, ETUC'un önemi ve bizim üyeliğimiz konusunda bir tartışma başlatmak istemektedir. Bunu yaparken, ETUC'a üyeliklerinden hiç söz etmemektedir.

TÜRK-İŞ, ETUC toplantılarının bazılarının tutanaklarındaki bilgileri ve belgeleri çarpıtarak, ETUC'un Türkiye'nin genel çıkarlarının aleyhinde çalışan bir örgüt olduğunu göstermeye çalışmaktadır. Bu nedenle de ETUC ve Avrupa Birliği karşısında illegal bir hava yaratmak için çaba harcamaktadır.

TÜRK-İŞ'in, böyle davranarak, çelişkili, çarpıtıcı, karalayıcı ve suçlayıcı ilkelere sahip olduğu görülmektedir; çünkü bunları kullanmakta tereddüt göstermemektedir.

Bay Emilio, bu bilgilerin çoğunun tarafınızdan bilindiğini ve ilgili belgelerin ve yayınların tarafınızdan temin edilmiş olduğunu düşünüyoruz. TÜRK-İŞ, kendi kampanyalarına rağmen, ETUC'un onlara herhangi bir uyarıda bulunma cesaretini gösterememiş olduğu gerçeğini de açıkça vurgulamaktadır.

ETUC'un, TÜRK-İŞ'in bu suçlama, karalama ve meydan okumalarındaki gelişmeleri hesaba katarak, bu konuyu ETUC Yönetim Kurulunun gündemine alacağı ve TÜRK-İŞ'e karşı bir tavır takınacağı inancındayız.

Saygılarımızla,

Ancak daha sonraki tarihlerde TÜRK-İŞ de Avrupa Birliği ile ilişkilerini düzeltti ve AB'den proje almaya başladı. Bu süreçle birlikte TÜRK-İŞ'in Avrupa Birliği'ne yönelik eleştirileri sona erdi. TÜRK-İŞ, Türkiye'yi parçalamaya, ulusumuzu ve işçi sınıfımızı bölerek zayıflatmaya çalışan Avrupa Birliği ile dostça ilişkiler geliştirmeye başladı.

DİSK, 1980 öncesinde Avrupa Ekonomik Topluluğu'nu veya Ortak Pazar'ı emperyalist bir merkez olarak suçladı. DİSK o tarihlerde ABD'den de, Avrupa ülkelerinden de doğrudan veya dolaylı yollardan para almazdı; para alanları (haklı olarak) sert biçimde eleştirirdi ve ihanetle suçlardı.

Avrupa Birliği'nden 1990'lı yıllardan itibaren doğrudan veya dolaylı yollardan para alan DİSK ise, artık Avrupa Birliği'ni emperyalist bir güç olarak suçlamaktan vazgeçmiştir.

DİSK, "sermayenin Avrupası yerine emeğin Avrupası"ni savunduğunu belirtmektedir. Ancak bugünkü Avrupa, nüfusunun yaklaşık yüzde 90'ını oluşturan işçi sınıflarının demokratik süreçlerle biçimlendirdiği ve yönettiği Avrupa'dır; emperyalist sömürüye dayalı, "sermayenin ve emeğin Avrupası"dır. Avrupa Birliği ülkelerinde "demokrasi" vardır ve deneyimli Avrupa işçi sınıfları aptal veya aldatılmış değildir. Avrupa işçi sınıfları, çok bilinçli bir biçimde emperyalist sömürüyü desteklemekte, emperyalist sömürden pay almakta ve bu nedenle de "sermayenin Avrupası"na sahip çıkmaktadırlar.

KESK'in Avrupa Birliği'ne yaklaşımı genellikle sınıfsal perspektiften oldu; ancak zaman zaman Kürt milliyetçilerinden etkilendi. Bu tavır dönem dönem tereddütler de yaşadı. Nitekim, AB emperyalistlerinden alınan parayla 2001 yılında gerçekleştirilen projenin niteliğinin üyelerden gizlenmesi, 2008 yılındaki 3,5 milyon Euro'luk projeye ilk başta olumlu yaklaşılırken, gelen eleştiriler sonrasında göstermelik bazı gerekçelerle projeden çekilmesi, bu tereddütlerin yansımasıdır. Ayrıca, Türkiye'deki sendikal hak ihlallerinin şikayet yerlerinden biri olarak emperyalist Avrupa Birliği'nin bir bakanının (Komiser Verheugen) görülmesi de bu kafa karışıklığını yansıtmaktadır. Ancak bir bütün olarak bakıldığında, KESK'in tavrı DİSK'in, TÜRK-İŞ'in ve HAK-İŞ'in tavırlarıyla karşılaştırılmayacak kadar açık ve olumludur. Ancak, KESK'in 2008 yılına ilişkin değerlendirmesinde de "emperyalizm" kavramının hiç kullanılmamasını anlamak kolay değildir. 15 Şubat 2009 İstanbul Kadıköy mitinginde Genel Başkan Sami Evren'in konuşmasında krize karşı mücadelede emperyalizmden hiç söz edilmemesi ise kaygı vericidir.

HAK-İŞ, Türkiye'nin Avrupa Birliği ile yakın ilişki içinde olmasını istemekte, Avrupa Birliği'nin emperyalist bir güç merkezi olduğu düşüncesine karşı çıkmaktadır.

MEMUR-SEN de AB yandaşı bir çizgi izlemektedir.

Avrupa Birliği'yle yakın ilişkilerin Türkiye sendikacılık hareketi tarihinde yol açtığı kirli bir sayfa, Türkiye'de sendikal hak ve özgürlüklere ilişkin ihlalleri Avrupa Birliği'ne şikayet etmektir.

Avrupa Birliği bir uluslararası örgüt değildir, ülkelerin üye bulunduğu Uluslararası Çalışma Örgütü'nden tümüyle farklı bir yapıdır; bir yeni devlet girişimidir. Avrupa Birliği'nin amacı ve izlediği yol, Amerika Birleşik Devletleri gibi Avrupa Birleşik Devletleri'ni kurmaktır.

Bir ülkenin sendikacılarının kendi ülkelerini bir başka devlete şikayet etmeleri, hele hele ülkenin bağımsızlığını ve böylece demokrasiyi tahrip eden emperyalist bir devletten sendikal haklar konusunda medet ummaları, sendikacılık tarihimizin kirli sayfalarından biridir.

Türkiye'deki sendikal hak ihlallerini ABD'ye şikayet etmekle, Avrupa Birliği'ne şikayet etmek arasında hiçbir fark yoktur.

Anadolu'da bağımsızlık savaşı verilirken, İstanbul'da bazı grevci işçilerle Hüseyin Hilmi'nin İngiliz İşgal Kuvvetleri Komutanı General Harington'dan medet ummaları bile daha kolay affedilir. O tarihlerde işçileri greve yöneltten sorunların sorumlusu İngiliz emperyalistleri değildi. Günümüzde ise işçilerin haklarının ihlal edilmesinin ardındaki güç, medet umulan AB emperyalistleridir.

Avrupa Komisyonu'nun genişlemeden sorumlu üyesi Komiser Verheugen 9 Eylül 2004 günü Süleyman Çelebi, Sami Evren, Salih Kılıç ve Salim Uslu ile bir toplantı yaptı. 10 Eylül 2004 tarihli Evrensel Gazetesinde bu haberin başlığı şöyleydi: "Sendikacılar, AB için çıkan yasaları AB'nin komiserine şikayet ettiler, Verheugen'e yakındılar." Evrensel'de yazılanlara göre, toplantıda DİSK Genel Başkanı Süleyman Çelebi, çalışma hayatını iyileştirici düzenlemelerin yapılmadığını söyledi. Çalışma hayatı önünde engel olarak hala 12 Eylül hukukunun bulunduğunu Verheugen'e ifade ettiklerini dile getiren Çelebi, "Verheugen, örgütlenme özgürlüğü önündeki engellerin kaldırılmasını istiyor; çalışma hayatının iyileştirilmesini hükümetten isteyecek; ben görüşmeden açıkçası memnunum," dedi. KESK Genel Başkanı Sami Evren de, görüşmede Eğitim-Sen'in kapatılması davasını gündeme getirdiklerini, Verheugen'in, "bu konuda yanlarında olduklarını" ifade ettiğini belirtti.

Bu şikayetlerin bir örneği de TÜRK-İŞ'te yaşandı. TÜRK-İŞ Genel Sekreteri ve Tekgıda-İş Sendikası Genel Başkanı Mustafa Türkel, 23 Temmuz 2008 tarihinde Avrupa Komisyonu ve Avrupa Parlamentosu yetkililerine birer mektup gönderdi. Mustafa Türkel, bu mektuplarda, "iktidar partisinin uyarılmasını ve sendikalara destek verilmesini" talep etti.

Avrupa Birliği emperyalizminden sağlanan menfaatlerin diğer bir ürünü, "sosyal diyalog" anlayışı ve "sosyal ortak" kavramıdır.

Bu konuda sınıflar arasındaki işbirliğini başından itibaren savunan sendikal merkezlere bir eleştiri yöneltmek haksızlık olur. Ancak, sınıf mücadelesi anlayışıyla kurulan DİSK'in, Avrupa Birliği emperyalistlerinden para alabilmek için "sosyal diyalog," "sosyal ortak" ve "sosyal partner" gibi kavramları benimsemesi, hazmedilmesi zor bir durumdur. Bu tavrın bir örneği, DİSK, KESK, HAK-İŞ tarafından oluşturulan Türkiye – AB Sendikal Koordinasyon Komisyonu'nun 2003 yılında yayımladığı "Avrupa Birliği ve Sosyal Partnerleri" kitabıdır (Yay.No.5, 102 s.). Diğer bir örnek, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı aracılığıyla dağıtılan "sosyal diyalog" projeleridir.

Avrupa Birliği emperyalizminden sağlanan menfaatlerin diğer bir sonucu, Türkiye'de etnik kimliği öne çıkarıcı girişimlere verilen destektir.

Bu çizgideki örgütlerin birinde, Avrupa Birliği'nden alınan paralar değil, örgüt içi dengeler bu tavırda belirleyicidir. Diğer bir örgütte, örgüt içinden böyle bir talep yoktur; bu tavrın ortaya çıkmasında Avrupa Birliği ile olan ilişkiler belirleyicidir. Bir başka örgütün utangaç tavrında ise hem AB ile ilişkiler, hem de sınıf ve ulus kimliği yerine ümmet kimliğinin önemli kabul edilmesi belirleyici olmuştur.

Avrupa Birliği emperyalizminden sağlanan menfaatlerin diğer bir sonucu, Kıbrıs konusunda emperyalistlerin tezlerinin desteklenmesidir.

DİSK'in internet sitesinde yer alan bir açıklama son derece önemlidir. "Yunanistan - Türkiye - Kıbrıs Sendikaları Konferansı" başlıklı yazıdan öğrenildiğine göre, Türkiye'den DİSK, HAK-İŞ ve KESK, Yunanistan'dan GSEE ve ADEDY, Kıbrıs'tan ise TÜRK-SEN, DEV-İŞ ve KTAMS ile SEK, PEO ve PASYDY temsilcileri 5-6 Şubat 2003 günleri Atina'da toplandılar ve Annan Planı'nı görüştüler.

Türkiye'nin tezinin "iki egemen eşit devletin kuracağı yeni bir oluşum" olduğu bir dönemde, bu Konfederasyonların ortak açıklamasında Annan Planı savunuldu.

Açıklamada şöyle deniliyordu: "Sendikalarımız, Kıbrıs sorununa, BM'nin Kıbrıs konulu kararları ve Üst Düzey Anlaşmalarında öngörülen **iki toplumlu, iki bölge federal bir çözüm** bulunmasının acil bir gereklilik oluşturduğu yolundaki düşüncesini tekrarlamakta."

Konfederasyonların bu ortak açıklamasında ayrıca, tam bir hareket serbestliği talep ediliyordu:

- “Soruna bulunacak çözüm çerçevesinde, gelecekte kurulacak federal bir devlette;
- Tek bir işçi-işveren ilişkileri ile tek bir sosyal güvenlik sistemi, tek bir işgücü piyasası ve tek bir maaş ve ücret düzeyinin sağlanmasını;
 - Dolaşım özgürlüğü ile Kıbrıs’ın her bir noktasında işveren seçme özgürlüğünün güvence altına alınmasını... talep etmektedirler.”

Konfederasyonların ortak açıklamasında Annan Planı da şu şekilde destekleniyordu:

Sendikalar, “BM Genel Sekreteri’nin Kıbrıs çözüm planı kadar, AB Kopenhag zirvesinde alınan kararın Kıbrıs konusuna değerlendirilmesi gereken yeni bir boyut getirdiğini saptamaktadırlar. BM Genel Sekreteri’nin planının, tüm Kıbrıslıların gerçek çıkarlarına uygun şekilde, adil ve kalıcı bir çözüme yönelik yapıcı müzakerelerin temelini oluşturması gerektiğini ve BM Genel Sekreteri’nin belirlediği süreler içerisinde tamamlanması için müzakerelere tarafların iyi niyet anlayışı ile katılmalarının önemini vurgulamaktadırlar.”

Avrupa Birliği emperyalizminden sağlanan menfaatlerin diğer bir ürünü, yerelleşme konusunda gösterilen eğilimdir. Yerelleşmeyi savunan bir örgüt bunu ağırlıklı olarak Avrupa Birliği ile ilişkiler nedeniyle yapmaktadır. Bir başka örgüt, hem Avrupa’ya yaranmak, hem de sınıf ve ulus kimliği yerine ümmet kimliğini önemseydiği için bu çizgiyi savunmaktadır. Bir örgüt ise Kürt milliyetçilerinin etkisi nedeniyle bu çizgidedir.

Avrupa Birliği emperyalizminden sağlanan menfaatlerin diğer bir ürünü, içinde yaşadığımız krize ilişkin değerlendirmelerde ortaya çıkmaktadır. TÜRK-İŞ, DİSK ve KESK’in 15 Şubat 2009 tarihinde İstanbul’da Kadıköy Meydanı’nda gerçekleştirdiği mitinge çağrı bildirisinde de, üç örgütün genel başkanlarının mitingde yaptıkları konuşmalarda da “emperyalizm” kavramı yoktur.

Emperyalist güçlerin sözde Ermeni soykırımı iftiralalarına karşı bazı sendikal örgütlerin sessiz ve duyarsız kalması, bazılarının bu konuda açık tavır takınmadan konuyu tarihçilere havale etmesi, Avrupa Birliği emperyalistleri ve onların ortağı Avrupa sendikaları ile iyi ilişkileri bozmama ve akan Euroları aksatmama çabasının ürünü olsa gerektir.

Türkiye sendikacılık hareketi, 1991 yılında Türkiye’nin Körfez Savaşı’na sokulmasına karşı çıkmıştı. Aynı tavır 2003 yılında Amerikan askerlerinin Türkiye’ye yerleştirilmesi ve ABD’nin Türkiye’yi üs olarak kullanarak Irak’a saldırması konusunda da yineleni. Sendikalar, savaşa karşı çıktılar. Ancak bu tavrın Avrupa Birliği’nde hakim olan tavırla çelişmediğine de dikkat çekmek gerekmektedir.

SONUÇ

Türkiye'nin, emperyalist güçlerin saldırısı altındayken derin bir ekonomik kriz yaşadığı koşullarda, Türkiye sendikacılık hareketinin emperyalistlerle ilişkileri son derece önemlidir.

İstiklal Savaşı yıllarında İstanbul sendikaları bu açıdan sınıfta kaldı. Sendikaların bir bölümü, İngiliz işgal kuvvetleriyle işbirliği yaparak, ihanet etti. Ancak bu tarihte işçi sınıfı zayıftı, bu ihanet, savaşın sonucunu etkilemedi.

1950'li yıllarda ABD'nin Türkiye sendikalarına para aktarımı, devletin, hükümetlerin ve siyasal partilerin Amerikancı bir politika izlediği koşullarda, önemli bir etki yaratmadı. Sendikalar da Amerikancı bir çizgi izledi; ancak bunu yaparken kendi üyelerinin ve bir bütün olarak işçi sınıfının kısa vadeli çıkarlarına zarar vermedi. Kapitalizmin Altın Çağı'nın olanakları, işçiler lehine kullanıldı.

1962-1972 döneminde Türkiye Cumhuriyeti'nin devlet politikası ABD'ye olan bağımlılığını azaltırken, emperyalistlerin paraları, TÜRK-İŞ'in katı Amerikancı politikasının güçlenerek sürmesine yol açtı. Kapitalizmin Altın Çağı'nın koşulları ve dönemin uluslararası işbölümünün niteliği, işçilerin kısa vadeli çıkarlarının bu teslimiyetten zarar görmesini önledi.

1972-1980 döneminde Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin ve hükümetlerin dış politikada bağımsız bir çizgi izleme çabaları yoğunlaştı. Ancak TÜRK-İŞ üzerindeki Amerikan etkisi artarak sürdü. Emperyalizmin sağladığı menfaatler, TÜRK-İŞ'in kendisini Soğuk Savaş'ın tarafı olarak görmesine yol açtı. Dönemin uluslararası işbölümü, Amerikan etkisinin sendikal mücadeleye zarar vermesini önledi.

1980-1992 döneminde emperyalizmin sendikacılık hareketi üzerindeki etkisi azaldı. Emperyalizmin istediği sonuca, fazla ABD parası harcanmasına gerek kalmadan, askeri yönetimin ve ardından ANAP'ın emek karşıtı baskıcı politikalarıyla ulaşıldı. Askeri darbe sonrasında işçi sınıfı ve sendikacılık hareketi 5-6 yıllık bir teslimiyet yaşadı ve emperyalistlerin müdahalesine bile gerek bırakmadı. Darbecilerin ve ANAP'ın uyguladığı politikalar, yeni uluslararası işbölümünün gerektirdiği ucuz işgücünü Türkiye'de yarattı. Ancak, uygulanan politikaların yol açtığı yoksulluğun işçi sınıfı saflarında neden olduğu bilinç patlaması, emperyalistlerin karşı çabalarına rağmen, Bahar Eylemleri ve ardından gelen grev-direniş dalgası biçiminde somutlandı.

1992-2009 döneminde ise emperyalizmin etkisi hızlı bir biçimde yükseldi. AB emperyalizminin alternatif bir güç odağı olma çabaları 1992 yılından itibaren yoğunlaştı. Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin, kendisine emperyalist güçlerce dayatılan taşeronluk görevini reddetmesi, sendikalar üzerindeki hesapları daha da güçlendirdi. Avrupa Birliği emperyalizmi, Türkiye sendikacılık hareketini etkilemek amacıyla, ciddi biçimde maddi kaynak aktarımına başladı. Emperyalizm, Türkiye'yi ucuz işgücü kaynağı olarak kullanma çabasını hayata geçirmek için, ulusumuzu ve işçi sınıfımızı etnik kimlik ve dini inanç temelinde bölme ve "sosyal diyalog" adı altında teslimiyete ikna etme çabalarını yoğunlaştırdı. Ayrıca, verdiği paralarla, sendikacılık hareketinin (Türkiye'nin haklı olduğu bazı konularda) bölünmesine de neden oldu.

Bugün Türkiye sendikacılık hareketi yaşamsal bir karar vermek durumundadır.

Emperyalist güçlerden para alarak ve başka menfaatler sağlayarak, ulusal çıkarlarımıza ve sınıf çıkarlarına karşı bir tavır benimserse, Türkiye'nin ve işçi sınıfının geleceğini tehlikeye atacaktır.

Emperyalizme karşı açık tavır alır ve mücadele ederse, hem kendisini kurtaracak, hem de ülkemizin kurtulmasına büyük katkıda bulunacaktır.

Ancak tarihin bize öğrettiği bir gerçek vardır.

Dağıtılan paralar hayatın dayatmasını önleyemez. Hayat, mücadeleyi zorladığında ya emperyalizmle uzlaşmış olanlar tavırlarını değiştirir, ya da kendileri değiştirilir. Benzer bir süreç 1989 Bahar Eylemleri sonrasında TÜRK-İŞ'te yaşanmıştı; günümüzde yeniden yaşanacaktır. Emperyalist güçlerin paraları ve sağladıkları diğer maddi-manevi çıkarlar, Türkiye'yi kurtarmaktan başka kurtuluş yolu olmayan Türkiye işçi sınıfı ve sendikacılık hareketini engelleyemeyecektir. Emperyalizmin derinleşen krizi, emperyalizmin zehrinin panzehiridir.

ÖZGEÇMİŞ

YILDIRIM KOÇ

1951 yılında Samsun'da doğdu. 1962 yılında Amasya Atatürk İlkokulu, 1966 yılında Kayseri Talas Amerikan Ortaokulu, 1969 yılında İstanbul Amerikan Robert Lisesi ve 1973 yılında ODTÜ İdari İlimler Fakültesi Ekonomi ve İstatistik Bölümü'nden mezun oldu. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde sosyal politika dalında yüksek lisans derecesi aldı. DİSK Maden-İş, Yeraltı Maden-İş, Tek Eğitim Büro-İş ve Devrimci Metal-İş sendikalarında toplu sözleşme ve eğitim uzmanı olarak çalıştı. 1980-1983 döneminde ODTÜ İşletmecilik Bölümü'nde öğretim asistanı olarak çalıştı ve ücret ve personel yönetimi dersleri verdi. 1983 yılında Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı tarafından 1402 sayılı Yasa uyarınca işinden çıkarıldı. 1985-2008 döneminde Türkiye YOL-İŞ Sendikası Eğitim Dairesi Başkanlığı görevini üstlendi. Bu görevini sürdürürken, 1993-2003 döneminde TÜRK-İŞ genel başkan danışmanı olarak da çalıştı ve 2003 yılı Eylül ayında istifa ederek bu görevinden ayrıldı. 1998 yılından beri ODTÜ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde İktisat Bölümü'nde kısmi zamanlı öğretim görevlisi olarak işçi-işveren ilişkileri tarihi ve günümüzde işçi-işveren ilişkileri konularında dersler veriyor. Aydınlık Dergisi yazarı. Teori Dergisi yazı kurulu ve Mülkiye Dergisi danışma kurulu üyesi. Evli. Bir çocuğu ve bir torunu var.